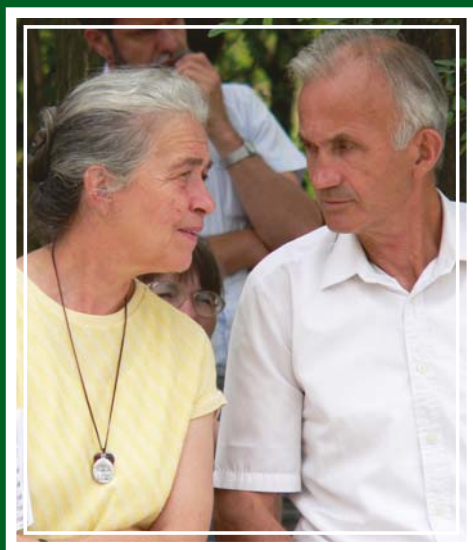

Mészáros Boglárka Flóra

Így vezetett...

A Gódány házaspár története

Családok a családért Egyesület

Így vezetett...
A Gódány házaspár története

Így vezetett...

A Gódány házaspár története

Családok a Családért Egyesület
Óbudavár, 2014

A Gódány házaspár elbeszélése alapján írta Mészáros Boglárka Flóra

Lektorálta Mészáros Zsuzsa

ISBN 978-615-5490-00-2

Kiadja a Családok a Családért Egyesület

8272 Óbudavár, Kistelek u. 2.

info@schoenstatt.hu • www.schoenstatt.hu

Felelős kiadó: az Egyesület elnöke

Tördelő: Mészáros Zoltán Dániel

Nyomás: Vareg Nyomda, Budapest • www.vareg.hu

Felelős vezető: Bernwallner Viktor

Gódány Róbert és Rita vált eszközzé a Gondviselés kezében,
hogy Magyarországra megérkezzen és itt is megerősödjön
a Schönstatt Mozgalom. Régóta foglalkoztatta a közösséget,
hogy a Magyar Schönstatt első házaspárjának történetét papírra kellene
vetni. Mivel családomnak és nekem a Gódány házaspár régi jó barátom,
akikre szeretettel és tisztelettel gondolunk, egyáltalán nem esett nehezemre
jelentkezni a feladatra, hogy megírjam történetüket.
Ezúton köszönöm együttműködésüket, támogatásukat és türelmüket.

Róbert

1956. Magyarországon zajlottak az események. Az ország politikailag és társadalmilag is változott. Dúlt a forradalom. Ezek az események természetesen érintették és érdekelték Gódány Róbertet is, aki ekkor volt tizenhét éves, vagyis harmadikos gimnazista. Az akkori, Dunapentelén nőtt fel. (A helyet csak azután nevezték át Sztálinvárosra, hogy megépítették a vasműveket és a várost.)

Mélyen benne volt a folyamatokban, de aztán a forradalmat leverték, az élet pedig folytatódott tovább. Róbertnek ekkor még meg sem fordult a fejében, hogy esetleg elhagyja hazáját.

November utolsó vasárnapja volt. Este együtt ült a család, melyet Róbert régen elhunyt édesanyjának szülei, és az ő kései gyermekük – aki csupán másfél évvel volt idősebb Róbertnél – alkotott. Így négyen éltek ott a faluban.

Azon a vasárnap estén Róbert nagybátyja – aki remek humorérzéssel rendelkezett, és akivel, mint testvérek nőttek fel –, azt mondta:

– Na, én holnap megyek Ausztriába.

Róbert nagybátyja szakmát tanult, és hamar elment dolgozni. Volt egy motorkerékpárja, amit Róbert is nagyon szeretett. Először azt gondolta, hogy a munkahelyén kerülhetett szóba a dolog. Mivel akkoriban sokan elmentek, ezért nem is nagyon figyelt oda. Ám mikor ezt a kijelentést meghallotta rögtön megjelent lelki szemei előtt a motorkerékpár. Na meg, hogy azon két ülés van. Rögtön mondta is;

– Jó, akkor én is.

Ezután persze hamar kiderült, hogy az idősebb fiú csak bolondozott. Esze ágában sem volt elmenni. Róbert viszont amit egyszer elhatározott, azt nem eresztette. „Amit Gódány Róbert egyszer megmond, azt meg is csinálja.”

Másnap, hétfőn iskolába ment, és ezt mondta osztálytársainak:

– Megyek Ausztriába. Hogyha valamelyikőtöknek kedve van, jöhet velem.

Miután ezt az iskolában ilyen nyilvánosan kijelentette, beszélt az osztályfőnökkel is. Megmondta neki, hogy jön majd még vissza szocializmust építeni, de most elmegy.

Az egyik osztálytársa, aki csak az év elején jött az osztályba, jelentkezett, hogy szívesen elmegy vele. Páll Jancsinak hívták.

A rákövetkező hétfőre, december 3-án reggelre beszéltek meg, hogy találkoznak, és útra kelnek. El is indultak Ausztriába. A tervük megvalósítása természetesen nem ment olyan egyszerűen, mivel akkoriban a vonatközlekedés igen gyenge volt.

Abban az időben ugyan sokan vándoroltak ki, de december 6-a, mikor átkeltek a határon már elég kései időpontnak számított. Akkor már nem sokan mentek át.

Vépen, a Szombathely előtti vasútállomáson szálltak le a vonatról, és gyalog mentek tovább. Valahogy, valahonnan hallották, hogy nem szabad bemenni a városba, mert ott van rá esély, hogy ellenőrzik őket. Meg kell kerülni. Róbert mértanilag jelölte ki, hogy hol kell átmenniük a határon. A térképen megnézte, hol van Sztálinváros (Dunapentele), és hogy a határ mely része esik a legközelebb. Jáknál pont látszott a határvonalon egy kis beszögellés. „Na, ez a legközelebbi, mértanilag, itt megyünk át a határon!”

A falu szélén egy néni nagyon igyekezett, hogy lebeszélje őket. Azt mondta, hogy most már nem lehet átkelni, kár is próbálkozni. Róberték mégis folytatták útjukat, és végül sikeresen átkerültek Ausztriába.

Kint több magyar iskolát is létesítettek, a hollandok, norvégok és egyéb nemzetközi szervezetek. Volt öt magyar nyolcosztályos gimnázium. Ott lehetett leérettségizni. A menekültek nagyon sok segítséget kaptak. Az osztrák emberek figyelmesek és kedvesek voltak. A kellemes fogadtatás megkönnyítette a beilleszkedést.

Érettségi után Róbert felkerült Bécsbe. Egyetemre kezdett járni. Bécsből tizenegy-néhány kilométerre, Mödlingben, létesítettek egy magyar diákotthont. Ott lakott, és onnan járt be az egyetemre. Az iskolában a menekült magyar egyetemisták ösztöndíjat kaptak, ami szintén nemzetközi jellegű volt. Az összeg ezer shilling körül mozgott.

A diákok pedig csak tanultak és tanultak. Róbert személy szerint matematikát. (Végül nem ezen a szakon végzett, és évekkel később a volt orosz tanára nagyon elítélően nyilatkozott, mikor meghallotta. Szerinte Róbertnek matematikusnak kellett volna lennie.)

A matematikán kívül más is érdekelte. Például a filozófia. Ráadásul már az érettségi előtt is gondolkodott az esetleges papi hivatáson.

Érdeklődése miatt tehát filozófia előadásokra is járt. Tanult filozófiatörténetet. Volt egy Kainz nevű professzora, aki tartott nekik egy – Róbert számára – emlékezetes előadást. A középkor és az újkor határáról beszélt, felvilágosodásról és egyéb hasonló dolgokról. Éppen egy Nicolaus Cusanus nevű filozófusról tanultak, aki pap filozófus volt. Nagyon sokat fáradozott azon, hogy megfelelő mederben menjenek abban a korszakváltó időben a dolgok. Sajnos azonban,

amit igazán szeretett volna elérni, az nem sikerült neki. Legalábbis a filozófia eszközeivel nem.

Mikor ezt Róbert hallotta, egyszeriben eldöntötte, hogy elmegy papnak, hiszen úgy tűnik, más eszközökkel kell itt dolgozni.

Véget ért az előadás. Róbert felállt. Hat-nyolcszáz méterre az egyetemtől állt a magyar papi szeminárium épülete, amit még maga Pázmány Péter alapított. Ez volt a Pázmáneum.

Róbert tehát ezen az úton ment. Jobbra kellett lefordulnia a főútról. Mikor elkanyarodott megpillantott a sarkon egy idős papot és egy fiatal apácát. Beszélgettek egymással. Róbert úgy sejtette, hogy az idős pap lehet a Pázmáneum igazgatója. Megállt, és megvárta, míg a másik kettő befejezi a beszélgetést, és elválnak.

Mivel a nővér arra indult, amerről Róbert is jött, megszólította, és megkérdezte, hogy kivel beszélgetett az imént. Ő-e a Pázmáneum rektora? A nővér, akit Aquila nővérként ismerünk, igennel felelt. Ezután Róbert odament a rektorhoz, Lepold Antalhoz, és elmondta, hogy szeretne a szemináriumba jelentkezni.

Nem várankoztatták sokáig. December 3-án, tizenkilenc évesen költözött a szemináriumba. A félévét persze még be kellett fejeznie az egyetemen az ösztöndíj miatt. Az akkori félévi vizsgáit még matematikából tette le. A második szemeszterben viszont már teológiai tanokat hallgatott.

Róbert nagyon aktív volt a diákok között. Volt egy magyar diákszövetség, akikkel például újságot csináltak. Mikor eljött a szünet, Róbert szinte mindig ment is a nem kispap diákokkal és Lakos Endrével, az egyetemi lelkésszel Alsó-Ausztriába valamilyen programra. Nagyon jól érezték magukat, így mikor egy egyetemista társa

odaérkezett Bécsből, és azt az üzenetet hozta, hogy vissza kell utaznia a Pázmáneumba, nem volt túl boldog. Vissza kellett mennie, mert a szemináriumban tanulók Németországba készültek. Engedelmeskedett a kérésnek.

Mikor visszaért Bécsbe, megtudta, hogy tényleg mennek Németországba. A teológiát hallgató diákok és a lelkész. Róbertnek viszont, mint menekültnek, még nem volt útlevele. El kellett intéznie a dolgot a hatóságoknál, hogy átkelhessen a határon. Róbertnek ez az egész nagyon nem tetszett.

Nemtetszésének úgy adott kifejezést, hogy az elöljárók által előírt egyenruháját összehajtotta, betette a szekrénybe, és ott hagyta. (A pázmánitáknak világoskék, földig érő reverendájuk volt.) Róbert elment a többiekkel, bár útközben is mogorva maradt.

Az úti céljuk Schönstatt volt. Aquila nővér szervezte az utat. Mint később kiderült rokonságban állt Lepold Antal rektor úrral. Az unokahúgának a lánya volt. A nővér szintén a Pázmáneumban lakott. Akkoriban két nővér volt Bécsben, s mind a ketten bácskai családból származtak. A háború után Jugoszláviából és Szerbia területéről elűzték a svábokat. Bécsben is volt egy menekült tábor számukra. A két nővér azért jött, hogy velük foglalkozzék. Egyikük, Hilga nővér óvónőként dolgozott, olyan családokkal, akiknek Bécs egy külön részén építettek házakat. Ott állt az óvoda is. A menekült tábor a XI. kerületben volt. Aquila nővér ebben a táborban volt lelkipásztori kisegítő egy pap mellett.

Ő szervezte tehát az utat a menekült diákoknak, szeminaristáknak. Róberték nyolcan-kilencen voltak. A nővér együtt dolgozott egy másik apácával, aki Németországban az anyákért volt felelős. Elintézték, hogy a szeminaristák családokhoz mehessenek a nyáron.

Kijelöltek mindegyiküknek egy családot. Ám először Schönstattba mentek. Természetesen a nővér is velük tartott.

Ment a hat-hét szeminarista kék reverendában, Róbert pedig egy fekete öltönyfélében, amit úgy kerítették neki, hogy ne lógjon ki annyira az öltözeke.

Így ismerkedett meg először Schönstatt-tal. Ebből az első találkozásból két emlékezetes eset ragadt meg Róbertben.

Egyszer annak a papi háznak a kertjében ültek, amelyikben laktak. A helyet Marienaunak nevezték. A ház rektora is a kispapokkal ült. Ott volt Róbert és Kristóf János, akivel már a gimnáziumból ismerték egymást. Ugyan nem együtt érettségiztek, de előtte is együtt voltak egy hosszabb ideig. Hallgatták, amint valaki ezt mondja:

– Minden keresztény arra hivatott, hogy törekedjen az életszentségre.

Ez a mondat mindkettejüket megérintette. Egymásra néztek, és már magukban elhatározták, hogy ide még visszatérnek.

A másik esemény a nővérek gimnáziumában történt. Marienschule Schönstatt városfelőli részén áll. Az egyik osztályba mentek be látogatóba. A teremben volt egy zászló, ami a napot ábrázolta. Ez volt az osztályeszmény: Sonnenkinder. (A nap gyermekei.) Itt szembesült Róbert az eszménypedagógiával. A személyes eszménnyel, a közösségi eszménnyel. Gyorsan átlátta a dolog fontosságát. Tudta, ez azt jelenti, hogy komolyan veszik azt, ami az emberben ténylegesen benne van. Az emberi alapvető adottságokat.

Tehát ott volt egyfelől az elhivatottság az életszentségre, és a valóság komolyan vétele. Ez a két élmény fogta meg Róbertet leginkább ezen az első schönstatti látogatáson.

Kelletlenül indult el Schönstattba, de egészen más szívvel tért haza. Még ugyanazon a nyáron Jancsi barátjával autóstoppal vissza is tért, míg a szünet tartott. Így jött létre 1959 nyarán a kapcsolata Schönstatt-tal.

Schönstattban már ekkor volt egy teológus, kispap közösség. Az egyes egyházmegyékből azok a fiatalok, akik ismerték Schönstattot, és oda is akartak tartozni, alakították a közösséget. Egy Dresbach nevű pap volt felelős értük. Ott volt Dachauban a koncentrációs táborban Kentenich atyával. Sok mindent, amit Kentenich atya diktált, ő írt le.

A közösség minden évben tartott egy Tagung-ot. (A mi családnapiainkhoz hasonlítottak, csak családok helyett kispapoknak.) 1961-ben is volt egy ilyen. S mivel '60-ban már részt vettek az egyiken, ezért ezt sem hagyták ki. A '61-es Tagung Dachauban volt, és maga Dresbach tartotta. Pontosan azért, mert ő megélte mindazt, ami ott történt. Róberték sokmindent megtudtak, különösen Kentenich atyáról.

Mivel igen sokan voltak a résztvevők, ezért nem meglepő, hogy kialakultak kisebb csoportok is a társaságon belül. Azok, akik jobban megértették egymást, közös körbe rendeződtek. Róbertéknek is volt egy kis csoportjuk. Ebből a csapatból hárman elhatározták, hogy elutaznak Milwaukee-ba, és meglátogatják Kentenich atyát. Ő akkoriban volt száműzetésben Amerikában.

A terv megvalósításához persze pénz is kellett. Róbert a szemináriumban megegyezett az elöljárósággal, hogy az 1962-es nyári szemesztert kihagyja. Helyette elmegy dolgozni, hogy pénzt keressen az utazáshoz. Éppen február volt. Róbert megszerezte a jogosítványt, és

elment Németországba dolgozni. Egy gyárban kapott munkát, ahol műanyag szerkezeteket gyártott szalagmunkásként.

Mikor végre elég pénz gyűlt össze elindult Milwaukee-ba. Ősz volt. A csoportjába tartozó két fiú közben visszamondta az utat, így Róbert végül egyedül utazott. A két barát természetesen nem tűnt el nyomtalanul. Egyikük jelenleg a Német Püspöki Konferencia elnöke, a másik pedig würzburgi egyházmegyes pap, aki igen aktív schönstatti körökben. Mindkettejüktől már elég korán érkezett levél, hogy nem tudnak csatlakozni Róberthez, de ő ment így is, úgy is.

Vonattal jutott el Párizsba, ahol egy éjszakát töltött. Szerencsére talált olyan embert, aki útba tudta igazítani. Párizsból a tengerpartra ment, Le Havre-ba. Ott horgonyzott éppen a világ leggyorsabb utas szállító hajója a The United States. Róbert erre a hajóra szerzett jegyet, még Bécsben.

November 4-én érkezett New Yorkba. A leggyorsabb hajó mintegy öt nap alatt ért vele Amerikába.

Róbert egyik kispap társa, Koncz Kázmér, aki már járt egyszer Amerikában, megadta neki egy Varga Béla nevű pap lakcímét. Ő papként politizált, és a háború után az országgyűlés elnöke is volt egy darabig. A kommunizmus terjedése miatt emigrálnia kellett. Így került Amerikába, ahol a magyar közösség vezetője lett. Az ő címével a kezében érkezett meg tehát Róbert Amerikába.

A fuvart is könnyen megoldotta, mivel szert tett egy szerencsés ismeretségre a hajón. A The United States-en négy személyes étkező asztalok voltak, és egyszer úgy alakult, hogy egy fiatal hölgy is ült Róbert mellett. A vőlegényéhez jött, és megkérdezte, hogy vis-e Róbert magával cigarettát Amerikába.

– Nem – felelte, mire a hölgy megkérdezte, hogy átvinne-e az övéből valamennyit a vámon. Róbert szívesen beleegyezett, és cserébe elvitték autóval a címre, amit kispap társától kapott.

Jelentkezett hát Varga Bélánál. Még egy latin nyelvű ajánlólevelet is vitt magával, Lepold Antal rektor úrtól. Vendéglátója elolvasta, majd felhívta a magyar plébániát, amit akkor a Ferences rend vezetett. Szerzett Róbertnek szállást, így két-három éjszakát ott aludhatott.

Azután tovább indult, ezúttal autóbusszal. Az ilyen Amerikát teljesen étszelő távolsági buszokat Greyhoundnak nevezték. Útközben akadt egy-két megálló is. Így Buffalóban meglátogathatta egy jó ismerőst, akivel még Bécsben barátkoztak össze.

Clevelandben is megállt. Akkoriban sok magyar élt arrafelé. Az ottani plébános volt egyszer a bécsi Pázmáneumban. Róbert nála töltött néhány napot. Korábban már levelekben megbeszélték, hogy érkezni fog.

Innen indult tovább Chicagóba, majd november közepe táján megérkezett Milwaukee-ba, ahol egy teljes hónapot töltött.

Akkor tartózkodtak ott azok a schönstatti fiatalok is, akik az úgynevezett *pars motrix et centralist* szerették volna létrehozni: a schönstatti atyák közösségét, mint a mozgalom központi vezetését, a „mozgató” közösséget.

Kentenich atya, mivel hivatalosan Milwaukee-ban volt száműzésben, nem tarthatta a kapcsolatot Schönstatt-tal, nem vezethette őket. Sok német élt ezen az amerikai területen. Vasár és ünnepnapokon Kentenich atya ment be a városba, hogy a Szent Mihály egyházközség templomában ünnepelje velük a szentmisét és prédikáljon nekik.

Természetesen Róbert is odament. Voltak ott fiatal, leendő schönstatti atyák, akik szalagra vették a prédikációkat. Ezek később több kötetben megjelentek nyomtatásban, *Aus dem Glauben leben* címen.

Hétfő esténként házaspárok érkeztek, és Kentenich atya beszélgetett velük. Előadást tartott nekik a házasságról. Ezekről az alkalmakról is készült kiadvány, *Am Montagabend* címen.

Kentenich atya nagyon elfoglalt volt, de sikerült minden nap szakítania egy kis időt Róbertre. Tizenöt percet naponta.

Egy ízben ministrálni is szeretett volna. Felvilágosították, hogy ha ez a vágya, akkor Ralph testvérrel kell beszélnie, mivel ő volt Kentenich atya állandó ministránsa. Ő nem pap volt, hanem szerzetes testvér. Róbert elment, és beszélt vele, és ő megengedte, hogy ministráljon. Így kinn tartózkodásának ideje alatt egyszer ő segédkezhetett a misén. A kis sekrestyében, mikor öltöztek, Kentenich atya véletlenül összekócolta a haját. Róbert zsebében éppen volt egy fésű, így odalépett hozzá, és megfésülte.

Beszélgetéseik alatt próbálta szalagra venni, amit Kentenich atya mondott neki. Egy alkalommal, mikor találkoztak, egy könyv volt az atya kezében. Előző nap kapta Németországból. Postán érkezett. Egy a pallottinus rendből kilépett szerzetes volt a szerzője, aki átállt a kommunistákhoz. *Das katholische Apostolat* volt a címe. (A katolikus apostolkodás). Lényegében Schönstattról és Kentenich atyáról szólt, úgymond leleplezte, hogy milyen céljai vannak ennek az egész schönstatti apostolkodásnak. Tulajdonképpen megértette, és az ő szempontjukból jogosan tartotta igazán veszélyesnek Kentenich atya ténykedését. Veszélyesebb volt azoknál, akik harcosan szembementek a kommunizmussal. Mert aki a kereszténységet igazán, a szó jó

értelmében erősíti, az sokkal veszélyesebb, mint, aki politikai csatározást vállal fel.

Ez a pallottinus szerzetes megtapasztalta Schönstattot. Láttá, hogy a társadalmat akarja átalakítani. Nem csak a vallásos dolgokban álmodozik, hanem összeköti a természetes dolgokkal, étellel, egyszóval mindennel.

Ebből a könyvből olvasott fel Róbertnek, és közben megjegyzéseket tett, mint például: „Szegény Kentenich atya, hogy mi mindent követett el.”

A beszélgetések folyamán néha Róbert is mondott valamit. Mesélt neki a pázmáneumi magyar kispapok közösségéről, mire Kentenich atya eligazításként azt mondta, hogy a szeretetfolyamot fel kell fogni, hagyni, hogy átjárjon. Meg kell nyerni másokat is. Róbertékkal is ugyanennek kell megtörténnie. Nem kell, hogy sokan legyenek, de csapatot kell alkotniuk, és akkor ezt a szeretetfolyamot tovább tudják vinni. Elvihetik Magyarországra, onnan pedig „Russland”-ba. Azért mondta így, mert Róbert mesélt neki róla, hogy az iskolában tanult oroszul.

A szalagokat, amikre a beszélgetéseket felvette, Róbert hazavitte magával. Utána hosszú évekig nem nyúlt hozzájuk, csak majd akkor, miután végleg visszaköltözött Magyarországra.

Egy hónapos Milwaukee-i tartózkodása után elvált Kentenich atyától és december közepe táján visszatért Clevelandbe. Még Karácsony előtt ért oda, és az ünnepeket ott is töltötte. A helyi plébános elvitte egy ottani magyar családhoz, hogy együtt költsek el a karácsonyi ebédet. Akkoriban nagy különbség volt Európa és Amerika között. Voltak bizonyos dolgok, amik Amerikában jóval hamarabb

jelentek meg. Ilyen volt például az eszkimó fagyalt. Róberték még csak nem is álmodtak ilyesmiről, így nagy volt a meglepetés, mikor az ebéd végénél azt szolgálták fel desszertként.

Ezután Róbert továbbment vissza New Yorkba, ahol kiderült, hogy legnagyobb szerencsétlenségére sztrájkolnak a dokkmunkások. A hajók nem közlekedtek, csak álltak a kikötőkben. A The United States-szel ment volna hazafelé is, de a világ leggyorsabb hajója szintén vesztegelt. Szerencsére megvolt az a lehetősége, hogy becseréltesse a jegyét, és inkább repülővel utazzon haza. A baj csak az volt, hogy ez száz dollárral többe került volna. Róbertnek nem volt ennyi pénze, de a ferences szerzetes plébánosnak ez nem jelentett akadályt. Ő fizette ki a különbözetet. Így hát végül Róbert repülővel tért haza Európába. Amszterdamban átszállt, majd földet ért Münchenben.

Münchenben kapcsolatba kerültek azzal a sejttel, akik arra készültek, hogy átveszik a pallottinusok helyét Schönstatton belül. Biztos kapcsolat alakult ki Róbert, Kristóf János és köztük. Ettől fogva rendszeresen jártak Münchenbe.

Róbert visszatért a tanulmányaihoz a Pázmáneumba. Már vége volt a téli félévnek, és épp kezdődött a nyári. Ekkor már 1963-at írtak, és ez év őszén dőlt el Róbertben, hogy a papság mégsem az ő hivatása. Nem is várt sokat. Elment a szeminárium vezetőjéhez. Döntését megértették, és tudomásul vették. Ennek ellenére Róbert még be akarta, és be is fejezte megkezdett tanulmányait. Az épületet sem kellett elhagynia. Továbbra is ott lakhatott, de már, mint külsős. Teológia mellett a filozófiai érdeklődése sem tűnt el. A logika, az ismeretelmélet és hasonló tárgyak megmaradtak. Filozófiai érdeklődését mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy az első Bécsben vásárolt könyve a *Formale Logik* című volt (*Formális logika*). A filozófiával

kapcsolatos egy másik fontos emlék is. Mégpedig egy akkor etikát oktató kiemelkedő tanár személyéhez fűződik. Johannes Messnernek hívták, és jelenleg folyik a boldoggá avatásáért való fáradozás. Nagyon okos, értelmes, nagy, nemzetközileg elismert tudós és nevelő volt. Bizonyos értelemben mindig jóban volt Róberttel. Nagyon sokat segített a diákoknak. Jól értett az emberi lelkekhez. Róbert élvezte, hogy vele igazán lehetett beszélni, meg lehetett élni a szabadság légkörét. Újra meg újra voltak felvetései, meglátásai, akár ellenvetései is az óráin. Ez nem volt elterjedt a diákság körében, ezért a diáktársaknál eléggé újdonságszámba ment. Egy-egy ilyen alkalom után izgatottan, kissé túlozva is mesélték Aquila nővérnek, hogy Róbert heves vitába keveredett a professzorral. Tanára mindig meghallgatta türelmesen az ellenkező véleményeket. Ha értelmes volt, akkor mosolygott rajta, és jóváhagyta. Az ilyesmit akkoriban nem minden professzor vette jó néven.

Róbert soha nem félt a vizsgáktól, inkább kihívást jelentettek neki, harcot.

Egyszer az egyik, bibliai témában tanító professzoránál úgy ment el vizsgázni, hogy azt gondolta, annyit tud, annyira felkészült, hogy nem bukhat meg. Szokatlan volt a téma, és nem volt szimpatikus, ahogyan tanított az illető tanár. A vizsgára úgy kellett „belopakodnia” a felsőbb évfolyamokkal, hogy le tudja tenni, mivel a saját évfolyamának szóló időpont nem volt neki megfelelő. Mikor a professzor végzett a többiekkel, hozzá fordult.

– Hát maga meg mit akar? – kérdezte, mire Róbert közölte, hogy ő is szeretne vizsgázni. A tanár ebbe belement, tehát feltette az első kérdést. Miután megkapta a helyes választ, feltette a következőt, amire Róbert nem tudta a helyes választ.

– Maga nem tud semmit – mondta a professzor a maga kicsit izgága módján.

– Valamit azért tudok – mondta a véleményét Róbert.

Ez a folyamat, egy helyes válasszal, majd újra „nem tudom”-mal és „maga nem tud semmit”-tel párszor megismétlődött, végül aztán meglett az elégséges, aminél többre ebben az egy esetben Róbert nem is számított.

Egy másik alkalommal, másik, nagyon kedvelt tanáránál, teljes önbizalommal indult egy vizsgájára. Ha valaki megkérdezte volna tőle, milyen érdemjegyre számít, azt felelte volna: legrosszabb esetben is kitűnőre. Sokan gyülekeztek a vizsgára, és hosszú ideig kellett várnia, hogy sorra kerüljön. Róbert nem szerette a várakozást, így egyre rosszabb hangulatba került. Egyszerre 4-5 diákot vizsgáztatott a professzor. Amikor az egyik előtte vizsgázó könyörgött a professzornak, hogy ne buktassa meg, a diáktársnak ezt a magatartását nagyon méltatlannak élte meg Róbert. A hosszú várakozás is zavarta, s amikor végül sorra került, nem ment jól a vizsga. Johannes Messner professzor – merthogy nála vizsgáztak – azt mondta szemrehányóan:

– Maga nem tanult. – Mire Róbert:

– A Professzor Úr megállapíthatja, hogy nem tudok, de hogy tanultam-e vagy sem, azt nem tudhatja.

Tanárának nagyon tetszett a válasza. Annak ellenére, hogy a vizsga nem sikerült, jó hangulatban váltak el. Jól megértették egymást.

Az ismételtnél azt mondta a vizsga után a professzor, hogy ilyen esetben nem szoktak kitűnőt adni, de Róbert azt kapja.

Ugyanez a professzor olyannyira jóindulatú volt Róbert iránt, hogy egy alkalommal dr. Tóth Józseffel, a magyar szeminaristák prefektusával üzent neki, hogy bármire szüksége lenne, menjen, és forduljon hozzá bizalommal. Róbert végül nem élt ezzel a lehetőséggel.

Johannes Messnerrel kapcsolatban fontos még megemlíteni, hogy a későbbi bécsi teológiai professzorok létrehoztak egy róla el-

nevezett társaságot a tiszteletére. Az utódjával Róbert találkozott Budapesten jó néhány évvel később.

Róbert tehát elvégezte a teológiai tanulmányait, és 1964-ben tanítani kezdett. Hitoktató volt Bécsben. Az első években ún. „Hauptschule”-ban oktatott. Ez a valamikori magyar polgári iskolának felelt meg. Akkoriban a gimnáziumoknak is volt négy alsóbb osztálya, tíztől tizennégy éves korig. A népiskola pedig csak négy osztályos volt. Aki azt elvégezte, utána vagy nyolc osztályos gimnáziumba ment, vagy a kevésbé nehéz „magasiskolába” (Hauptschule). Róbert itt kezdett tanítani, és tíz éven át hitoktatóként dolgozott. Leszámítva egy 10 hónapos megszakítást, mikor be kellett vonulnia katonának.

Róbert jelen volt a bécsi schönstatti közösség komolyabb kiépülésénél. Akkoriban Bécsben többen voltak valamilyen kapcsolatban Schönstatt-tal. Ott volt a két nővér (Hilga nővér, és Aquila nővér), és jóval többen a schönstatti nők kötelékéből. Frauen von Schönstatt-nak nevezték magukat. (Schönstattban a „kötelék” a legszorosabb közösség-fajta). Tagjai ugyan nem voltak nővérek, de ők sem házasodtak. Civilben dolgoztak kint a világban. Községük a helyi pallottinus plébánia lelkipásztorainak segítségével jött létre, még azelőtt, hogy a pallottinusok és Schönstatt között törés keletkezett volna. Mikor azonban a feszültség felerősödött, a pallottinus szerzetesek, akik által a lányok a schönstatti nők kötelékébe léptek, Schönstatt ellen fordultak. Ez nagyon megnehezítette annak a hat-hét nőnek az életét, akik a szerzetesekhez is kötődtek, de Schönstatthoz is. Végül az utóbbi mellett döntöttek.

A bécsi „Frauen von Schönstatt” apostolkodtak a nők körében, így jött létre az anyák csoportja, a „Müttergruppe”.

Velük közösen ünnepelték havonta a 18-ai szövetségkötés emléknapját. Róbert is részt vett az összejöveteleken, ahogy volt kispap társa, Kristóf János is. Ebben a kis közösségben indították el saját újságukat is, amelyik *Zu neuen Ufern* címen futott, ami annyit tesz: Új partok felé. Róbert feladata volt, hogy minden számhoz vezércikket írjon. Az újságot havonta jelentették meg.

Ekkortájt volt, hogy Aquila nővér átkerült a bécsi karitáshoz, mivel megszűnt a lelkipásztori kisegítő munkája a menekült táborban. A karitásznak volt egy területe Bécs egyik külső kerületében, a XIV. kerületben. Csak egy rét volt, kerítéssel körülvéve. Itt tartották a nyári táborokat. A schönstattosok a nővér által szereztek tudomást a helyről. Róbert Kristóf Jánossal közösen készített egy kis Szűzanyaképes állványt, amit ezen a réten állítottak fel. Ettől kezdve ott tartották a 18-ai összejöveteleket. Mindenki erre a rétre ment ki. Miután Jánost pappá szentelték, még szentmiséket is tartottak ott kint. A hely olyan hangulatú volt, mint a mi óbudavári erdei szentélyünk, vagy mint a Házaspárok Útjának az állomásai. A terület szép helyen volt, kint a természetben.

Ezen kívül a Pázmáneum kápolnájában is tartottak rendezvényeket és összejöveteleket. Néha itt tartották a szövetségkötés napi összejövetelt. Itt többnyire szentmisével ünnepeltek. Hivatalosan a Schönstatti kápolna megépülése előtt ez a hely volt a schönstatti központ Bécsben. Ebbe az első Schönstatt-központba érkeztek schönstatti látogatók is Németországból.

Később Tilmann atya is ide kezdett járni. Itt ismerkedtek meg vele.

Természetesen már korán felvetődött a saját ausztriai kápolna kérdése. Elmentek körülnézni Bécs környékén, hogy hol lehetne felépíteni. Végül a területre, ahol ma is áll a bécsi Schönstatt kápol-

na, szintén Aquila nővér közbenjárásával találtak rá. A nővér a bécsi karitásznál dolgozott, és tudta, hogy a kahlenbergi öregek otthonát meg akarják szüntetni. Így került arra sor, hogy a schönstattiak megvásárolták az ingatlant.

Kristóf János, aki nagyon gyakorlatias, ügyes ember volt, hobbi-ként fényképezéssel is foglalkozott. Igazi szív-ember volt, aki nagyon jól értett az ifjúság nyelvén. Mellette Róbert volt a „fej-ember”. Ennek következtében sokat összedolgoztak.

János néha így szólt barátjához: – Mit prédikáljak? Mondjál egy pár gondolatot!

A Pázmáneum könyvtárában lehetett találni Magyarországról szóló képes könyveket. János azokból kezdett fényképezni. A magyar néprajzi, népviseleti, építészeti művekből. Egy teljes sorozatot készített, majd közösen írtak hozzá szöveget is. A projektbe sikerült bevonni egy rádióbemondót is a nők kötelékén keresztül, így a kísérő szövegeket szalagra vették. Ezzel összeállt egy film.

A terv az volt, hogy elindulnak vele Németországba, ahol majd plébániáról plébániára járnak. A filmcskét mindenhol egy gyűjtés keretében szerették volna bemutatni, hogy valami kis tőkét szerezzenek a kápolna építéséhez. Eredetileg együtt mentek volna, de sajnálatos módon Róbertnek közbejött valami. Egyik Mária nővérnek az édesanyja, aki a milwaukee-i útján pénzzel kisegítette, egy szívességet kért tőle. Azt szerette volna, hogy Róbert menjen el Németországba, és segítsen a lányának, aki akkor egy tábort vezetett. Kellott neki egy kisegítő. Így Róbert nem tudott elmenni a gyűjtésre. Kristóf János végül egyedül utazott.

Ám a gyűjtés így is sikeres volt. A bevételt egy bécsi katolikus köztudósú banknál helyezték el. Ennek a pénznek az utóélete egy kissé

kalandos lett. Miután Kristóf János tragikus baleset következtében meghalt, szükség lett volna a pénzre, az épülő kápolnához, de senki nem tudta a számla jelszavát. Végül szerencsére sikerült elintézni a bankkal az ügyet. Nagyon segítőkészek voltak. A számlán körülbelül harmincezer Schilling volt. Az összeg pont jókor jött az építkezés alatt.

Róbert tehát 1964-től tanárként dolgozott, de még mindig a Pázmáneumban lakott. Időközben benyújtotta az állampolgársági kérelmet. '56-tól '64-ig egyszer sem volt lehetősége, hogy hazautazzon, és meglátogassa a családját. Végül 1965 januárjában kapta meg az állampolgárságot. Azonnal kiváltotta az útlevelét, és végre hazalátogathatott. Neki tanítóként járt a nyári szünet, így volt két szabad hónapja, aminek egy részét idehaza töltötte.

Találkozott régi iskolatársakkal, fiúkkal, lányokkal. Ekkor már tudta, hogy nem lesz belőle pap, így udvarolgathatott a leányoknak. Augusztus vége felé indult vissza vonattal Bécsbe. Akkoriban a vonatozás egy igen nyugalmas utazási formát jelentett. Az úton volt ideje átgondolni az előző hetekben történeteket. Imádkozott, és végül úgy döntött, hogy ezeket a kis flörtöket, udvarolgatásokat nem folytatja tovább. Inkább rábízta a Jóistenre, hogy megmutassa a neki szánt társat.

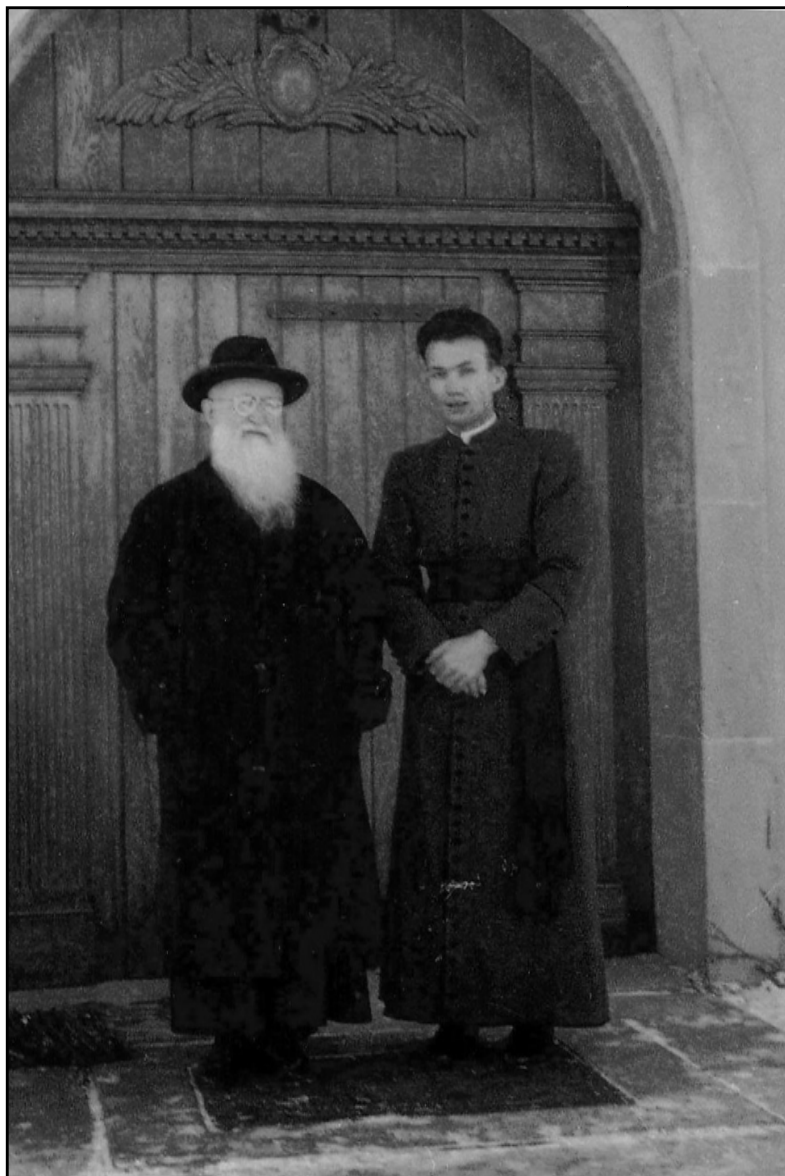
Róbert fiatalon

Pázmáneum

A kispapokkal Schönstattban

Kentenich atyával Milwaukee-ban

Ministrálás Kentenich atya mellett

Rita

Rita Magyarországon élt, és Szegeden volt magyar-német szakos egyetemista. Egyszer a német nyelvgyakorlás reményében utazott ki Bécsbe, ahol a bécsi magyar házban a Pázmáneumban lakott, az ott élő bérmaanyjánál. Ugyanott dolgozott az egyik nagynénje is. Mivel több rokon is élt Bécsben, ezért kézenfekvő volt, hogy a nyelvgyakorláshoz az úti cél az osztrák főváros legyen. Még úgy is, hogy ahol lakott, hivatalosan magyar ház volt. Néhány hetet töltött kint, és besegített a két asszonynak, ahol tudott. Rita bérmaanyja Irén, akkoriban a rektor úr szolgálatában állt. Körülötte tevékenykedett; kiszolgált, ellátta, takarított. A rektor úr akkor már nyolcvanöt esztendősen volt. Mindig körülötte volt dolga.

Míg kint volt, Mariska néni (nagynéni) elmondta neki, mikor munka közben Róbert ajtajához értek, hogy ez az ajtó zárva van. Nem tudtak, és nem is kellett oda bemenni. Róbert akkor éppen Magyarországon volt látogatóban. Irén és Mariska néni meséltek neki a fiatalemberről, aki ott lakott. Elmondták, hogy huszonhat éves, hogy okos, értelmes és teológiát végzett. Mesélték, hogy milyen pajkos. Több alkalommal, mikor Mariska néni a folyosón ment, egyszer csak érezte, hogy a köténye eloldódik. Természetesen Róbert volt a tettes. Elmondták, hogy milyen a lelkülete, milyen elveket vall. Például, hogy azt tervezi, ha valaha családjá lesz, akkor annyi gyermeket szeretne, ahánnyal a Jóisten megajándékozza.

Ezeket hallva már így látatlanban is szimpatikusnak tűnt. Rita akkor volt tizenkilenc éves. Még csak egy év volt a háta mögött a

szegedi egyetemen. Már akkor foglalkoztatta a kérdés, hogy mi lesz majd a neki szánt út. Akkortájt jutott arra a véleményre, hogy majd lesz, ahogy lesz. Amiben viszont biztos volt, az az, hogy majd olyan házastársat szeretne magának, aki számára fontos Isten, mert ha mindkettejüknek fontos, akkor valószínűleg meg tudják majd oldani a problémáikat. Az ő akaratába tudnak majd belekapaszkodni. Segítségével a szenvedéseken és megpróbáltatásokon úrrá lehet lenni, és mindent jóra lehet fordítani. Fiatal lányként sok ehhez hasonló dolog fogalmazódott meg benne.

A Róbertről szerzett információk megragadtak benne. Teltek a hetek, és egyre közelebb került az augusztus végi hazautazás időpontja. Csak öt nap volt vissza. Rita már készülődött haza, mikor Róbert visszaérkezett Magyarországról. Ebben az utolsó öt napban ő is szerzett egy kevés információt Ritáról. Aquila nővér látta a lányt a házban, és megemlítette Róbertnek. Ezen kívül azonban nem sokat tudtak egymásról, és nem is találkoztak. Mígnem egy nap, mikor Róbert lent tartózkodott a konyhában – ahol Matild nővér főzött –, végre kapcsolatba kerültek egymással. A konyha és az emeletek közt volt egy étellift, azon küldték fel a rektor úrnak az ebédet. Róbert, mint az egyetlen férfi a konyhában, segített a liftet használni, Rita pedig odafent a másodikon várta az ételt. Leszólt a kürtőbe. Valami kérdés volt az ebéddel kapcsolatban. Róbert nem tudta a választ a kérdésre, mivel nem ő volt az illetékes, ezért helyette csak egy a lány hangját méltató bókkal válaszolt. Valami ilyesmi lehetett: „Nem, de örülök, hogy hallom a hangját.”

Ezek után többször is összehatalkoztak. Például mikor Róbert lejött hozzájuk a konyhába, finom őszibarackot hozva Pusztaszabolcsról. Természetes módon kezdődtek el a dolgok közöttük. Volt, hogy

a fiatalember ment le, de volt, hogy Ritát hívták/hívta fel valamiért az emeletre. Volt, hogy Aquila nővér hívására ment fel. Bevezette az imaszobába, és megmutatta neki a schönstatti Mária-képet. Nekiszegezte a kérdést, hogy tetszik-e a kép. Ritát akkor nem érintette pozitívan a helyzet. A kép sem tetszett neki igazán, mivel giccsesnek tűnt, és a kérdés hirtelensége is furcsán hatott rá. Ez az első negatív élmény nagyon megragadt benne.

A két fiatal közötti kapcsolat folytatódott. Róbert többször elhívta sétálni, hol egyedül, hol Frici barátjával közösen. Egyszer elmentek egy táncos mulatságba is a várkertbe. Róbert nem nagyon tudott táncolni, de Fricinek jól ment. Rita nagyon jól érezte magát.

Egyre jobban beindult az ismerkedés, mígnem eljött a hazautazás ideje. Úgy váltak el, hogy megígérték egymásnak, elkezdenek levelezni. Ezt be is tartották. Jöttek mentek a levelek Szeged és Bécs között, s általuk még közelebbről megismerték egymást.

Egy alkalommal Róbert elutazott Szegedre, hogy meglátogassa Ritát. Aquila nővérral és Karin nővérral utazott, autóval. Krisztus Király ünnepe környékén érkeztek. Így nyílt lehetőség rá, hogy Szegeden is ismerkedhessenek, s nemcsak egymással, de Rita helyzetével is.

Karácsony közeledtével annyira felgyorsult a barátkozás, hogy megbeszélték, a szünetben Róbert ellátogat hozzájuk Izsákfára.

El is érkezett a látogatás időpontja. Ritának akkor volt a vizsgaidőszaka. Sajnos nem tudta a tudást a kisujjából kirázni, így nagyon komolyan vette a vizsgákra való felkészülést. Sok volt a tennivaló, így már előre megkérte Róbertet, hogy vegye figyelembe, hogy ő keményen tanul a karácsonyi időszakban és utána is. Róbert betoppan barátjával, Mészáros Lacival Szegedre karácsony után, és min-

den előzetes megbeszélés ellenére nem igazán vette figyelembe, hogy Ritának fontos vizsgái lesznek.

Róbertnek tanárként akkor éppen szünete volt. Jutott idő mindenre, így felhívta Sztálinvárosban régi barátját, hogy nem lenne-e kedve vele tartani Szegedre. Így látogatták meg Ritát közösen.

Mikor betoppantak, a szenvedő egyetemista úgy érezte, szétrobban. Szörnyű élmény volt számára. Nem tudott tanulni, de még a vizsgákra elmenni sem. Az egyetemen kiépített helyzete szinte összeomlott, és hamar azt érezte, hogy ez így nem mehet tovább. Haza kellett mennie a szülőkhöz Izsákfára. Nem tudta, mi legyen. Utóvizsga? Hogyan pótoljon mindent? Mikor? Rita nem volt annyira rugalmas, hogy mindent hipp hopp helyre tudjon hozni az egyetemen.

Ezt a nehéz helyzetet Róberték első kézből tapasztalhatták. Róbert hazakísérte Ritát a családjához. Egy későbbi beszélgetés során kiderült, hogy barátja, Laci ezért nagyon irigyelte.

Hazamentek tehát. Otthon is nagy volt a kétségbeesés. A szülők mindig komolyan vették, hogy van egy egyetemista lányuk, az elsőszülött gyermekük. Rita édesanyja maga is pedagógus volt. Ráadásul iskolaigazgató. Nem igazán vette jó néven a mulasztásokat. Rita igazi mélypontot élt meg. Sári néni, a nagynénje, volt az egyetlen, aki igazán megértette, együtt érzett vele. Ritának nagyon jól esett az ő törődése.

A néni bele tudta magát élni a helyzetébe. Sári néni volt az, aki a gyerekek nevelésébe besegített otthon. Ő is pedagógus volt. Erősen kötődött a kereszténységhez. Ám, mikor 1945-után érkezett a kommunista korszak, megpróbálták megnyerni maguknak. Mindig tiszteletet parancsoló személyiség volt, ezért szükségük volt rá. Azt akarták, hogy az ő vonalukat képviselje. Ez azonban Sári néninél nem jöhetett szóba. Akkoriban a pedagógusoknak nem szabadott

misére járniuk, így inkább nem vállalt tanári állást. Otthon maradt a családdal, ahol a velük élő nagymamát ápolhatta, és segíthetett a gyermekek nevelésében. Belevetette magát a háztartási teendőkbe. Ő készítette fel a gyerekeket az első áldozásra is. Ritának három testvére volt, egy húga és két öccse.

Ezek után Rita otthon maradt, mivel még nem tudta eldönteni, hogy mi legyen. Ám mielőtt bármire is juthatott volna, Róbert egy szempillantás alatt megkérte a kezét. Ezzel el is dőlt a kérdés. Februárban, Rita huszadik születésnapján ünnepelték az eljegyzést Izsákfán.

Róbert döntése, hogy megkéri Rita kezét, nem a karácsonyi szegedi út hatására született. Már akkor jelen volt a szándék, amikor a két nővérrel látogatta meg Ritát, és kettesben sétáltak a Tisza parton. Szép idő volt. Autóval mentek, majd megálltak. Róbert szerette volna megcsókolni a lányt, de Rita nem hagyta magát. Ekkor született meg benne a szándék.

Megvolt az eljegyzés, amin Aquila nővér is részt vett. A nővér mindig is egy anyai szerepet töltött be Róbert mellett. Körbe vette női gondoskodással. Mindig figyelemmel kísérte Róbertet. Ő volt a kedvence. Már, amikor először Schönstattban volt a kispapokkal, felfigyeltek rá. Lázáda miatt „der kleiner Schwarze”-nak nevezte annak a háznak a rektora, ahol laktak. Úgy gondolta, hogy akik ellenállnak, majd azokból lesznek a schönstatti törekvés legerősebb támogatói. Kentenich atya maga is azt tapasztalhatta, hogy azok a fiatalok, akik az alapításkor a leginkább ellenkeztek, azok lettek végül a legerősebb támogatói az ő törekvésének.

Az eljegyzés után elkezdtek tervezni, hogy hogyan tovább. Csak az jöhetett szóba, hogy Rita is kivándorol Ausztriába. Ehhez azonban

konzuli útlevelet kellett szerezni. Ennek érdekében először polgári esküvőt kellett kötni, hogy már akkor hivatalosan házasként kezeljék őket az állami hivatalokban. Akkoriban minden hivatalos ügyintézésnek megvolt a maga lefutási ideje. Semmi nem ment gyorsan. Április 30-án volt a polgári esküvő. Utána rögtön benyújtották a kivándorlásra vonatkozó kérvényt. Az útlevelet is ki kellett váltani. Mivel már nagyon hosszúnak tűnt a várakozás, felutaztak Budapestre, elmentek érdeklődni a belügyminisztérium illetékes irodájába, ahol viszont csak azt a választ kapták, hogy „majd ha döntöttünk, megtudják.” Miközben a papírokra vártak, sor került az igazi, egyházi esküvőre is.

Szombathelyen kelt egybe a fiatal pár 1966. augusztus 9-én, a Szent Erzsébet templomban. A szertartás nászmise keretében zajlott. Innen egyenesen Sopronba vonatoztak nászútra.

Ám az akkori viszonyok miatt ez se ment olyan könnyedén. Mivel Sopron a határ közelében van, ezért határsávi engedélyt kellett váltaniuk a belföldieknek. Ez sajnos csak augusztus 8-án ugrott be valakinek. Róbertnek persze osztrák útlevéllel nem kellett ilyen iratok, de Ritának igen. Az örömapa biciklire ült, és átkerekezett a legközelebbi rendőrsre, ahol ismerősei dolgoztak. Kiállítatott egy engedélyt, hogy másnap útra kelhessen az ifjú pár Sopronba.

A Hotel Fenyvesben szálltak meg, és ott töltöttek egy teljes hetet. Éppen akkor nyílt a vad ciklámen. Az erdőben sétálva mindenfelé lehetett benne gyönyörködni. Sopron gyönyörű volt, és a pár nagyon jól érezte magát.

Ritának még sajnos nem volt kivándorlási útlevele. Azt a hírt kapta, hogy majd csak valamikor szeptemberben jön meg. Akkorra azonban Róbertnek már vissza kellett mennie Bécsbe a munkája miatt. Végül Rita is megkapta az iratait, és utána mehetett.

A lakás, amibe költöztek, Matild nővére volt, de még nem volt rá szüksége, bérbe adta nekik. Egyszobás, összkomfortos kis fészek volt. Ott kezdték meg közös életüket a Gaullacher Gasse-ban, új házban, barátságos, városi környezetben. A lakás számukra teljesen ideális volt. Jó helyük volt, és magukban is lehettek. A plébánia-templom is közel volt, oda jártak szentmisére.

Lassan Rita is megbarátkozott a bécsi schönstatti rendezvényekkel. Például a 18-ai összejövetelekkel, amiket részben a Pázmáneum kápolnájában tartottak. A szövetségkötés napján mindig összejöttek. Mindenki nagyon nyitott volt a fiatal pár felé. Ott volt Aquila nővér, a nők köteléke, az anyák és mások.

Rita nagyon sok pozitív tapasztalatot szerzett ebben az időben. Magyarországon gyermekkorától fogva bizalmatlanul közelített az emberekhez. Mindig figyelte az embereket, csendes típus volt. Mivel mindig figyelte, hogy kiben mi mozog legbelül, ezért hamar kialakult benne egy erős negatív vélemény. Láta, hogy mikor az emberek együtt vannak, barátságosak, mosolyognak, kedvesek, de mikor szétváltak, mindenki az eddig mutatott arcának az ellenkezőjét öltötte fel. Nem tudta, mire számítsa az emberektől. Mikor őszinték, mikor nem? Mi rejtőzik a mosolyuk mögött?

Ausztriában azonban az ismeretségi és főleg a baráti körben fokozatosan egy olyan világ tárult eléje, ahol az emberek mások voltak. Ha valaki kedves volt vele, vagy nyitott, akkor megbízhatott benne. Tudhatta, hogy szavai, tekintete, mozdulatai őszinték. Számára nagyon jó volt mindezt megélni.

Rita fiatalon

Lepold rektor úr

Az eljegyzés

Gódány házaspár

Ausztriában elkezdték közös életük építgetését. Róbert évfolyamtársait időközben pappá szentelték, köztük Koncz Kázmért és Kristóf Jánost is.

1967-ben mentek először Németországba, schönstatti családnapokra, mint házaspár. Az esemény egy Liebfrauenhöhe nevezetű baden-württembergi, svábföldi Schönstatt-központban volt Dél-Németországban. Rita ekkor került igazán kapcsolatba Schönstatt-tal. A németországi családnapokon a fiatal házaspár nagyon jól érezte magát. Meleg, természetes környezetben voltak, értékes résztvevőkkel. Igaz lélektől sugárzó, jó légkör uralkodott egész héten át.

Ekkoriban volt, hogy az ausztriai nővérek megvásárolták Bécsben a kahlenbergi mezőt a leendő kápolnának és képzőközpontnak.

A Gódány házaspár Schönstatt-tal való kapcsolata az első családnapokkal persze nem ért véget. Róbert szerette volna megmutatni az ifjú feleségnek a helyet, Schönstattot, ami olyan sokat jelentett neki.

Vettek egy öreg Renault-t, és azzal indultak útnak. A célpont igen messze volt, így hosszú kilométereket autóztak az autópályán. Út közben egyszer csak valami probléma jelentkezett az öreg járműnél. Szerencsájukra éppen egy város, Karlsruhe közelében voltak. Letértek az autópályáról, és megérdeklődtek, hogy merre találnak egy autószerelő-műhelyt. Éppen szombat volt, szerencsére munkanap. A nyitva tartás utolsó pillanatában értek a műhelybe. Sikeresen

leadták az autót, mondván, hogy majd visszafelé érte jönnek. A leg-szükségesebb holmikat kivették a járműből, amit pedig nem kellett feltétlenül tovább vinniük, azt bezárták az autóba, és otthagyták.

Még jó pár száz kilométer volt előttük. Úgy tervezték, hogy autóstoppal próbálkoznak, úgyhogy kimentek az autópálya szélére. A dolog működött. Az arra járók meg-megálltak. Elvitték őket egy darabon, majd másfelé kanyarodtak, Róberték új stoppot kerestek.

Volt egy hely, Mannheim közelében, ahol jobbról a városból autótút csatlakozott a pályához. A város iparváros volt, így az úton nagy autók haladtak. Rita örült volna, ha egy ilyen veszi fel őket. A nagy autók biztonságosnak tündek számára. Épphogy csak eszébe jutott, és máris megállt egy ilyen előttük. Elmondták, hova mennek, mire a sofőr azt felelte, hogy az ő úti célja csupán egy városkával tér el. Felvette, és elvitte őket a szomszéd faluig. Jó dolguk volt, és már szombat este megérkeztek.

Schönstattban megérkezve rögtön azt hallották, hogy Kantenich atya is ott tartózkodik. Erről előre semmit sem tudtak. Éppen a nővérek kápolnájában készült misét tartani egy zárt körnek, így Róberték is felmentek a hegyre. A szentmise teljesen zártkörű volt, noha utólag elnézést kértek, hogy annyira elzárkóztak. A fiatal házaspár a kápolnán kívül várakozott. Az ajtóban álltak a mise alatt.

Rita fontosnak érezte, hogy ő is láthassa Kantenich atyát. Ám kíváncsiságának fő oka nem Schönstatt volt. Habár az első benyomásai pozitívak voltak, még nem járta át annyira a lelkiség, mint Róbertet. Ritát a kíváncsiság hajtotta, hogy vajon Kantenich atya megismeri-e Róbertet annyi év után.

A kápolna mellett megvárták, míg a hívek kijönnek, majd maga az atya is. Volt ott egy kis kikövezett út a nővérek házához. Amellett álltak meg. Kantenich atya kijött a kápolnából, majd egyenesen oda-

sétált hozzájuk, és üdvözölte őket. Mindkettejüknek kezet nyújtott, és azt mondta:

– Tegyük egymást kölcsönösen boldoggá! – s utána ment is tovább.

Akkor még nem tudták, de várakozásuk alatt fénykép készült róluk. Mivel csak az atyára koncentráltak, nem vették észre, hogy az egyik apáca, Pia nővér, képet készít róluk. A nővérnek az volt a célja, hogy minél többet megörökítsen Kentenich atyával kapcsolatban. A fiatal párról készült fotót betették egy ifjúsági kilencedbe valamelyik héthez, vagy naphoz.

Riták teljesen megdöbbenek, mikor az év karácsonyán elért hozzájuk a fotó. A helyzet nem csak azért volt különleges, mert valaki a tudtukon kívül képet készített róluk, hanem a figyelmesség miatt is. Eljuttatták nekik a fotót, mert fontosak voltak és számon tartották őket. Ez a figyelmesség döbbenetes volt Rita számára, aki akkor még mindig kissé kívülállóként tekintett Schönstatra. A fénykép 1967-ben ért el hozzájuk Aquila nővéren keresztül.

A Schönstattból való hazaút is ugyanolyan meglepetésekben gazdag volt, mint az odafelé vezető. Mikor manapság valaki azt mondja, hogy a németek nem nagyon udvariasak, Róbertnek mindig ez a visszaút jut az eszébe. Az autójukhoz kellett valahogy eljutniuk, így kimentek Schönstattban az útra, ami az autópályára vezetett. Egy Volkswagenes elvitte őket a pályáig, de tovább nem tudta. Róbert már fiatal stoppos korából ismerte a környéket, így mondta, hogy induljanak el, mivel hamarosan találhatnak majd egy benzinkutat pihenőparkkal. Majd ott várakoznak. A benzinkútig nem az autópálya szélén mentek, hanem fent a vetések mentén. Sokat kellett gyalog-

golniuk, hogy elérjék a benzinkutat. Már éppen indultak volna befelé, mikor egy úr jött velük szembe.

– Elnézésüket kérem, de az autópályán nem állhattam meg. Hová akarnak utazni? – Ez egy nagyon kellemes ajándék volt. Az úr hosszan elvitte őket. Közben érdeklődött, hogy látták-e már a frankfurti repteret, és, hogy meg akarják-e nézni, és hasonlók.

Végül elértek a műhelyben hagyott, addigra már megjavított autóhoz, és hazatérhettek.

A pár lassanként beilleszkedett a bécsi közösségbe, és főleg a schönstatti közösségbe. Jóban voltak a Pázmáneum rektorával. Róbert többször ministrált is nála, mikor a lakosztályában szentmisét ünnepeltek. Ő amúgy is jó kapcsolatot ápolt a rektor úrral, és rengeteg kellemes emléke fűződött hozzá, még egyetemi éveiből. Örömmel emlékezett vissza például arra a szentmisére, amelyiken a második vatikáni zsinaton hozott határozat értelmében először lehetett anyanyelven misézni. Az öreg atya a legnagyobb természetességgel váltott magyarra, mintha azelőtt nem kizárólagosan latinul misézett volna egész életében.

Később házaspárként is megmaradt a jó kapcsolat. Mikor a későbbi években megmutatták neki kisbaba Mária lányukat, azt mondta:

– Ilyen értelmes szemeket én még nem láttam.

Kedvelték őt, mivel nyitott volt, jó kedélyű.

Róbert már korábban is oszlopos tagja volt a bécsi schönstatti köröknek. A közösség tagjai tárt karokkal fogadták őket. Eljöttek hozzájuk, vagy meghívták a párt magukhoz. Lassanként kialakultak kisebb kapcsolatok. Ott volt Mina néni, aki pl. evőeszköz készletet ajándékozott nekik, amit valahonnan örökölt, vagy Gréta néni, és

még sorolhatnánk. Egy alkalommal meglátogatta őket egy kispapokból álló csoport Németországból, akik arra készültek, hogy Schönstatt atyák lesznek. Mindenki barátságos volt, és mindenki segített.

Mialatt Rita az első gyermekükkel, Máriával, a szülés-születés napjait töltötte a kórházban, Róbert átköltöztette a kis családot. A költözésben sokan segítettek. Aquila nővér, Rita nagynénje Sári néni, stb. Kaisermühlenbe költöztek, egy kis szövetkezeti lakásba a Duna közelében. Rita a kicsivel már az új lakásba jöhetett haza. Ez volt az első hely, ami teljesen az övék volt. Két szobás, egy kicsivel nagyobb, mint ahol addig laktak. És ez volt az a hely, ahol Tilmann atya először meglátogatta őket.

Ekkoriban már volt egy Schönstatti Mária-kép Bécsben a Pázmáneumban. Az a kegykép, melyet ma az előadóban láthatunk. A teológusok ünnepélyesen elhelyezték a folyosón, és egy térdeplőt is helyeztek alá, hogy tudjanak ott imádkozni.

Mikor Aquila nővér elköltözött a Pázmáneumból, ezt a kegyképet tudatosan a Gódány családnak hozta, nekik szánta. Mikor megkapták, már mind az öt gyermekük megvolt, de ez egy későbbi történet.

Róbertnek 1968-ban be kellett vonulnia katonának. Ugyanebben az évben ismerkedtek meg későbbi jóbarátaikkal, Gamperékkal. A helyi plébánia templomi közösségében ismerkedtek meg először Gamper Ferryvel és Traudeval. Vasárnaponként találkoztak a templomban, a templom előtt. Gamperék a plébániai ifjúsági és egyházmegyei ifjúsági közösségben szocializálódtak. Először ők szólították meg Róbertéket. A két fiatal házaspár könnyen összeismerkedett és barátkozott. Nekik is ugyanolyan idős gyermekük volt, mint Róbertéknek. Az ő Szonjájuk áprilisban született, míg Róberték

Máriája júniusban. Miután összebarátkoztak, természetesen továbbra is együtt jártak templomba. Később keresztkomaságba is kerültek (G. Veronika). Szonja és Mária egy iskolába és egy osztályba járt, a szalvatoriánus nővérekhez.

Gamperéknek fontos szerepük volt a fiatal házaspár bécsi életében.

Kezdetben Róbert mesélt nekik Schönstattról. Hívta őket, hogy jöjjenek velük családnapokra Németországba. Engedtek az invitálásnak, és csatlakoztak. Nagyon lelkesek voltak, szép volt a hét, jól érezték magukat. Mondták, hogy jönnek legközelebb is. Ám teltek a hónapok a nyári családnapok után. Gamperék nagyon mozgékonnyak, vállalkozó kedvűek voltak. Szerettek síelni, és egyéb tevékenységeket is folytattak. Egyszer csak kiderült, hogy nyáron szeretnének a tengerpartra utazni. Nem volt rá sok esély, hogy a schönstatti családnapok még beleférnek a nyarukba. Róbert azonban úgy érezte, hogy ezt nem hagyhatja. Kidolgozott egy stratégiát. Egyszer a pár egyik felével beszélt, majd a másikkal. Próbálta irányítani a figyelmüket. Mikor az egyik fél kevésbé ellenkezett, akkor azt mondta például Traudénak, hogy a férje igazából szívesen jönne családnapokra. Terve sikerrel járt, végül Gamperék ismét eljöttek a családnapokra.

Annak a hétnek a búcsúestjén, pénteken elmondták nekik, hogy mi történt valójában, hogyan vette rá őket Róbert, hogy jöjjenek a családnapokra. A tábortűz mellett egy kötél segítségével adták elő Ritával a folyamatot. Rákötötték a kötelet barátaikra, és vonszolták őket, megmutatva, mi történt.

1966. október 5-én járt Tilmann atya először Bécsben. Akkor még nem találkozott Róbertékkal, de a bécsi schönstatti közeggel megis-

merkedett. Először azért érkezett, mert Németországban kezdték érzékelni, hogy Bécsben komoly schönstattos mozgolódások kezdődtek.

Eleinte nem is őt akarták küldeni, hanem Günther Bollt, aki május 18-án érkezett volna, hogy valamilyen előadást tartson a Pázmáneum dísztermében. Aquila nővér várta Boll atyát, de ő nem érkezett meg. Valami akadályozta, ezért érkezett helyette meglepetésszerűen a fiatal Tilmann Beller atya. Őt nem sokkal előtte szentelhatték pappá. Első bécsi útjáról a vendégkönyvbe írt bejegyzése is tanúskodik.

A következő vendégkönyvi bejegyzése arról tanúskodik, hogy 1968. november 2-től 11-ig tartózkodott Bécsben. Ekkor már a Gódány házaspár is ismerte. Tulajdonképpen ebben az évben találkoztak.

Mária még kisbaba volt, legfeljebb néhány hónapos. Tilmann atya meglátogatta a kis családot a Duna parti lakásukban. Éppen beszélgettek ők hárman, a baba is a szobában volt, mikor Tilmann atya figyelmeztette Ritát, hogy valamit nem vett észre. A babának valamire szüksége van. És valóban. Ez a figyelmesség nagyon megmaradt Rita emlékezetében. A komoly beszélgetés közepette is volt szeme mindenki szükségleteire.

Egy másik alkalommal a Duna parton sétáltak ők hárman, a mély babakocsiban fekvő kicsivel együtt négyen. Vasárnap lehetett. Az árterületen sétáltak, mikor megérkezett a hír Kentenich atya haláláról. Szeptember 15-én halt meg. Együtt fogadták a szomorú híreket.

A Schönstatt atyák mellett érkeztek nővérek is Bécsbe, és egyre erőteljesebben kezdődtek meg a mozgolódások az osztrák fővárosban. Létrejött például a szövetségnapi együttlét. Az első időkben ezeket a bécsi egyházmegye pedagógiai akadémijának épületében

tartották Strebersdorfbán. A találkozók nem 18-án voltak, hanem mindig a rákövetkező szombaton. Volt előadás, szentmise, agapé, beszélgetés. Nem hasonlított a pázmáneumi összejövetelekre, amiket Aquila nővér vezetett. Azok állandóan voltak. Azonban a strebersdorfi napok is egyre gyakoribbak és rendszeresebbek lettek, ahogy növekedett a résztvevők száma.

Tilmann atya, más papokkal és nővérekkel együtt dolgozott a bécsi schönstatti élet kibontakoztatásáért.

A fiatal házaspár és Tilmann atya közti személyes kötelék is tovább erősödött. Két gyermeküket, Tamást és Annát is ő keresztelte a kagrani templomban. Ennek a városrésznek a közelében, Kaiser-mühlen településrészen laktak.

Tilmann atya többször is meglátogatta őket az otthonukban. Közvetlen, családlátogatásos kapcsolatot tartottak fent. A keresztelőt mindenképpen a hazaindulás előtt akarták megtartani. A gyermekek már nem voltak kisbabák. Ez az eltolódás azért lehetett, mert Róbertnek kétségei voltak a keresztelési, egyházi eljárás komolyságával kapcsolatban. Róbert tudta, hogy a szertartáson lesz egy párbeszéd a pap és a szülő közt. Tudta magáról, hogy ha őt kérdezi a pap, akkor vissza fog kérdezni, hogy az illető atya komolyan gondolja-e, amit kérdezett. A kérdések és válaszok sablonos mivolta aggasztotta. Senki nem járt utána, senki nem tette valóságossá a folyamatot, vagy legalábbis csak nagyon ritkán.

Ez volt tehát a keresztelő csúszásának az oka, ám a szertartást mindenképpen a költözés előtt akarták, még schönstatti közegben.

Tilmann atya véleményét természetesen a hazaköltözéssel kapcsolatban is kikérték, de erről majd később.

Mellette jelen volt egy másik atya is, az idős Johannes Tick. 1900-ban született, és ő volt hosszú ideig a felelős a családokért Schönstattban. A II. Világháború után maga Kantenich atya bízta rá ezt a feladatot. A családmozgalom kezdetét, megalapítását akkorra datálhatjuk, mikor Kantenich atya Dachauban a koncentrációs táborban volt fogoly. Mikor a mozgalom megalakult, Tick atya volt az első megbízott. Mivel akkor még nem volt gyakorlati értelemben családmozgalom, ezért ennek elindítása, felépítése és az arról való gondoskodás, mind rá hárult. Tick atya szintén bejáratos volt Róberték családjába. Ő is meglátogatta őket, amikor tehetett. Meleg, szép, közvetlen kapcsolat volt közöttük.

Tick atya Bécsbe érkezésének a háttérében az állt, hogy az ő rendjének, a pallottinus rendnek volt egy plébániája a városban. Ennek a plébániának volt egy időben a káplánja. Így kötődött Bécshez, s ez volt elsősorban az oka, hogy el-eljött Bécsbe, és az ottani schönstattosokkal kapcsolatba került.

A közösségi napokon, ausztriai családnapokon Tilmann atya kísérőjeként volt jelen. Jelenlétét mindenki örömmel fogadta. Tilmann atya maga is szorgalmazta, hogy ott legyen. „Altmeister”-nek nevezte, azaz olyasvalakinek, akinek nagy tapasztalata van a családmozgalmal kapcsolatban. Tilmann atya tartotta az előadásokat, de Tick atya jelenlétével megerősítette az elhangzottakat.

Később Tilmann atya sokszor dolgozott együtt Elmengard nővérrel. Nagyon jó munkatársak voltak. Egymásra voltak utalva, és kiegészítették egymást. Míg az atya az előadásokat tartotta, a nővér a kapcsolatokat ápolta, és szervezkedett. Elmengard nővér közvetlenül, és gyorsan tudott érintkezni az emberekkel. Igyekezett ismerkedni azokkal, akiket még nem ismert. Kereste azokat, akik folytatni akarják vagy elmélyíteni kapcsolatukat Schönstatt-tal. Folyamatos háttérmunkát végzett. Tilmann atyának ez tökéletes kiegészítés volt.

Így ő koncentrálhatott a lelki oldalra, míg a nővér a gyakorlatiasabb dolgokkal foglalkozott.

A papokon és nővéreken kívül Róbertéknek még sok más barátjuk és kapcsolatuk volt. Például a már korábban említett Gamperék, vagy a később megismert Mitterék. Tulajdonképpen ezek a barátságok előbb alakultak. A papokkal csak akkor kerültek szorosabb kapcsolatba, mikor már ezekkel a fiatal családokkal családnapokra jártak Németországba.

Az első családcsoport is velük indult. Gódányék, Gamperék, Mitterék, Mesliék és még néhány másik család.

A Mitterékkal való ismeretségük eleinte külön kezdődött, mivel a párt már házasságuk előtt is ismerték. A feleségnek, Waltraudnak, a schönstatti nők közösségéhez fűződött kapcsolata. Faluról került Bécsbe, és elkezdett járni az összejövetelekre. Még azokra, amiket nem Tilmann atya vezetett. Egy idő után megjelent egy másik fiatal is Tirolból. Peter Mitternek hívták. Később kettejükből egy pár lett, és Róberték első családcsoportjának tagjai lettek. Szoros barátság fűzte őket össze. Rendszeresen találkoztak, összejártak. Róberték Péter fiának ők lettek a keresztszülei.

Az első családcsoport többi részvevőjével többnyire Hilga nővéren keresztül ismerkedtek meg, aki akkoriban ugyebár óvónő volt Bécs északi részén, ahol az elüldözött svábok építkezhettek és élhettek. Általa ismerték meg az ottani családok közül némelyiket. Így találkoztak Mesliékkal.

Mikor végül összeállt a csapat, együtt utaztak Németországba családnapokra. Az utazás olyan volt, mint egy karavánút. Öt-hat autóval indultak útnak együtt. Mindenki számára felemelő érzés volt.

Az egyik ilyen családnapok alkalmával tartották Veronika lányuk úgynevezett „korai elsőáldozását”. Keresztszülei is ott kötötték meg a schönstatti szeretetszövetséget. Veronika ekkor úgy öt éves lehetett. Gamperék és Gódányék között. Barátságuk intenzív volt, természetes és vallási téren is. Jól megértették, szerették és tisztelték egymást. A két házaspár kiegészítette egymást. Jó volt velük egy családcsoportban lenni. Ők voltak azok, akik mint a Gódány házaspár véglegesen lehorgonyoztak Schönnstatt mellett. Míg a többi család, például Mitterék, csak lazábban kötődtek.

A legtöbbjükkel a kapcsolat is megszakadt, mikor a család hazaköltözött. Például Mesliékkal. Gódányék még hallottak róla, hogy kiváltak a mozgalomból, valamiféle félreértés vagy konfliktus miatt.

A németországi családnapokra járás 1978-ban ért véget, amikor Ausztriában elindult az osztrák csoport. Természetesen Gódányék ebben is részt vettek. Az első osztrák családnapokat Tilmann atya vezette Elmengard nővérrel. Tick atya is jelen volt. Családiás, emelkedett hangulatban telt a hét. Pezsgett az élet. Rita nagyon élvezte, hogy ha valakinek valami baja, problémája volt, akkor azt meg merete mondani nyíltan, és nem köntörfalaztak, bájologtak az emberek. Az osztrák családmozgalom egyre bővült, új tagokkal gyarapodott. Róberték látókörén kívül fejlődött tovább a maga útján.

Volt egy alkalom, mikor Róberték nem tudtak valamiért elmenni a családnapokra, ezért felvetették, hogy náluk, a kertes házukban, Bécsből körülbelül húsz kilométerre, gyűljenek össze beszélgetni, lelki és családot érintő témákkal foglalkozni. Elhívták az akkor már pap Kristóf Jánost is, hogy lehessen közösen Szentmisét ünnepelni. Szűk körben voltak együtt. Azon a hétvégén gyönyörű szép idő volt, így a kertben, a szabadban tarthatták a misét.

Kentenich atya a fiatal párral

Az első gyermek

Gamperék

Keresztelő Tilmann atyával

Maradjunk vagy menjünk?

Róbert fejében fogalmazódott meg először a gondolat, hogy otthon, Magyarországon kéne véglegesen letelepedni. Mikor annak idején gyerekfejjel eljött otthonról, úgy búcsúzott el, hogy még jön vissza szocializmust építeni. Már akkor, Ausztriába érkezése után két-három hónappal érezte, hogy nem jó ez így, hogy elhagyta hazáját. Sehogy se érezte ezt helyesnek.

Éppen ezért jelentkezett is rögtön, hogy szeretne hazamenni. Ekkor még az Innsbruck melletti diákotthonban lakott. A kérését elfogadták, fel is készült az utazásra. Már a napot is kitűzték, hogy mikor kell indulnia. Úgy volt, hogy rendőrautóval jönnek érte, és beviszik Innsbruckba, s majd onnan mehet haza. Már mindent összehoztam, mikor egyszer csak jött az egyik iskolatársa, és közölte vele, hogy levele érkezett. A levelet elhunyt édesanyja húga írta. Mellette egy-egy képeslap is érkezett volt fiú és lány osztálytársaitól. Ez volt az első posta, amit otthonról kapott.

Elolvasta a levelet és a lapokat. Mindegyikben az állt, hogy semmilyen körülmények között ne menjen haza. Megtudta, hogy nagynénjét télvíz idején kiköltöztették miatta a szolgálati lakásból. – Mikor Róbert még Magyarországon élt, nagynénje körülbelül huszonöt kilométernyire lakott és dolgozott tőlük a Pusztaszabolcs melletti Cíkolapusztán az állami gazdaságban. Róbert sok időt töltött náluk. 1956. októberében a budapesti forradalom kitörése után néhány nappal Sztálinvárosban – a korábbi Dunapentelén és későbbi Dunaújvárosban – is elindult valamiféle mozgolódás, aminek Róbert aktív résztvevője lett. Mikor visszatért a csend és nyugalom, ismét eluta-

zott Erzsi nagynénjéhez. Ott hallotta, hogy munkásgyűlés lesz, és mivel nyári szünetben már dolgozott ott egyszer-kétszer, ezért úgy gondolta elmegy ő is. Volt egy kis kapcsolata az ottani emberekkel, és nagyon érdekelték az ilyen dolgok.

Elment tehát a gyűlésre. Összegyűltek a dolgozók és persze a vezetőség, az igazgató, a főkönyvelő, és a párttitkár. Utóbbiak mind ott ültek legelöl. Felvetették, hogy legyen új választás a vezetőséget illetően. Róbert rögtön átlátta, mi készülődik ott, mivel a kommunista ifjúsági szövetségben megtapasztalhatta a folyamatot: a vezetőség javasolja, hogy legyen egy jelölőbizottság és kik legyenek a tagjai. Az ő feladatuk pedig az, hogy jelöljék az eddigi vezetőket a vezetésre. Nyilvánvaló volt, hogy ezek a döntések már előre meg voltak beszélve.

Róbert felállt, és szót kért, mire néhányan tiltakoztak, mert ő nem tartozik a dolgozók körébe. Erre viszont a kanász szintén szót kért, és követelte, hogy „igenis hallgassák meg a tanuló ifjúságot”. Őt megtapsolták, és Róbert beszélhetett.

Azt javasolta nekik, hogy az egyes üzemegységek küldjenek tagokat ebbe a bizonyos jelölőbizottságba.

Javaslatát némi módosítással elfogadták, és az új bizottság új vezetőséget jelölt ki.

Ennek a folyamatnak lett az áldozata a későbbiekben Róbert nagynénje. Unokaöccse forrongása miatt büntették igaztalanul. A párttitkár, aki az ülésen is ott ült, a forradalom leverése után ún. pufajkás lett. Ők arra szakosodtak, hogy a forradalmárokat kézre kerítsék. Érdekelt volt tehát abban, hogy Róbertet elfogják.

Róbertnek szerencséje volt, hogy még az utolsó pillanatban megkapta a leveleket. Mikor néhány percen belül megérkezett a rendőrautó, közölte, hogy meggondolta magát, és mégsem akar visszamenni

Magyarországra. Ennek ellenére azért be kellett mennie a rendőrökkel Innsbruckba, és mivel közben beesteledett, az éjszakát is az őrsön töltötte. A rendőrségen jegyzőkönyvet készítettek, és aláírták vele, hogy a saját szabad akaratából döntött az Ausztriában maradás mellett.

Ez volt tehát az oka, hogy akkor fiatalon nem jött rögtön haza.

Ez persze nem jelenti azt, hogy később sem akart hazatérni. A későbbi években, mikor már voltak turista és rokoni vízumok Magyarországon, néha ismerősök és barátok kiutaztak Ausztriába. Ilyen alkalmakkor előfordult, hogy valamilyen szívességet tett Róbert egyiknek-másiknak. Az egyik ilyen szívesség miatt valaki hálából előfizetett Róbertnek egy fél évre egy magyar folyóiratra, a *Valóság*-ra. Róbertet érdekelte az újság. Megtudta, hogy milyen, szokatlan szellemi, politikai és egyéb mozgások vannak odahaza. Érezhető volt, hogy nem kell mindennek úgy maradnia, ahogy most van. Odahaza változások mennek végbe, ő pedig itt van a hazáján kívül, Ausztriában. Ez a gondolat motoszkált évekig a fejében, ami nyugtalanságot szült.

Rita is érezte ezt a feszültséget. Ekkor már négy gyermekük volt. A nyugtalanság időszakának első következményeként elköltöztek vidékre a bécsi szép nagy, negyedik emeleti lakásból egy kicsi, nagy kerttel rendelkező házba. A hazaköltözés ügyében Rita és Róbert nem voltak még egy hullámhosszon.

Róbert akkor még hittant tanított. Tantárgyának témái közé tartozott Ábrahám története. A tananyag könnyebb megértése érdekében csinált egy „hamis” rádiófelvételt, ami bemondta, hogy találtak egy hangszalagot Ábrahám idejéből. A hangjátékban hallhatták a diákok, ahogy Isten szólítja Ábrahámot.

A témával kapcsolatban megtanított a gyerekeknek egy dalt is, amit egy francia domonkos szerzetes szerzett. A címe: *Ábrahám, kerekedj fel, kerekedj fel!* Főleg az iskolai Szentmiséken énekelték a diákok. Róbert ott állt a misén, és hallotta, amint zengik, „kerekedj fel”. Alig bírta megállni, hogy ne induljon el onnan rögtön Magyarországra.

Tehát a nyugtalanság miatt 1975-ben Strasshofba költöztek. Egy évre rá a legkisebb gyermek, Anna is megszületett, de a feszültség nem múlt el, hanem tartósan megmaradt. Ráadásul a német-magyar beszéd kérdése is állandóan jelen volt, mint probléma a gyerekek miatt. Mentek a gyerekek óvodába, Mária már iskolába. A kérdés ott függött a levegőben: „Akkor mi most magyarok vagyunk vagy osztrákok?” Nem tudták, hogy tudnak-e magyarok maradni az egész családdal.

Róbert harcolt, veszekedett, hogy otthon ne németül beszéljenek. Azt akarta, hogy a házban csak magyarul szólaljanak meg. Ez az anyanyelvük, ezt kell használni. Ám a gyerekek másutt mindenhol németül beszéltek. Az óvodában, az iskolában a barátaikkal. Minden könyvük ezen a nyelven íródott. Nehéz volt megállniuk, hogy ne a megszokott nyelven beszéljenek otthon is.

Ez persze nem jelentette azt, hogy nem tudtak magyarul. Mikor hazautaztak Magyarországra látogatóba mind szépen és érthetően beszéltek a nyelvet.

Strasshofba költözésük alatt történt, hogy Róbert munkahelyet váltott. Otthagyta a hitoktatást, és átnyergelt a számítástechnikára. Ennek a döntésnek a háttérében nagyon erősen jelen volt a tudat, hogy hitoktatóként itthon nem lehetett volna elhelyezkedni, míg a számítástechnika egy új, fejlődő, korszerű terep, és fekszik Róbertnek. Jó álláslehetőséget jelentene.

Rita még mindig nem tudta átadni magát a hazaköltözés gondolatának. Nem tetszett neki a teljes bizonytalanság tudata. Nem az a fajta volt, aki bátran bele tudja vetni magát valamibe, ami nem biztos. Nehezere esett Róberthez csatlakozni ebben a témában. Ráadásul azt sem tudta, hogy vajon ez-e Isten valódi szándéka velük. Az azonban élt benne, hogy ha biztosan rájönnek, hogy ez Isten terve, akkor nem érdekli majd, mi lesz. Akkor mennek és kész. De ha nem? Biztosan ez a terv? Nem csak emberi vágyak? Mi lehet mögötte? Honnan jön ez a késztetés?

A bizonytalanság miatt kérték ki egy-két barátjuk véleményét. A családnapokon beszéltek róla a papokkal, akik az előadásokat tartották, pl. Graf atyával. Rita többször is felhozta a kérdést, hogy segítsenek neki tisztázni, tényleg ez-e Isten akarata.

Az egyik családnapok kísérője, Ilona nővér, az esti körben, mikor az állásváltás szóba jött, egy csípős megjegyzést is tett a szándékukra. Később, mikor Graf atyának előhozták a témát, az atya nagyon gondterheltnak tűnt. Felhívta a figyelmüket a felelősségre. Öt gyerekkel bele az ismeretlenbe? Biztosan jó ötlet ez? Elmenni egy országba, ami még csak nem is igazán szabad? Megkérdezte, hogy ezt a felelősséget vajon fel tudják-e vállalni.

Ritát egyre jobban nyugtalanította ez a bizonytalanság. Minél jobban próbálta behozni a külvilág reakcióit, válaszait, annál nagyobb lett a nyomás. Folyton tépelődött.

Végül eljutottak oda, hogy ideje megkérdezni Tilmann atyát. Akkor már megvolt Kahlenbergen a Schönstatt-központ, csak a kápolna hiányzott. Megbeszélték az atyával, hogy átmennek hozzá. Kint találkoztak a szabadban. Elmondták neki a helyzetet, és, hogy mit terveznek. Mire Tilmann atya ezt felelte:

– "Es könnte in Plane sein". (Benne lehet a tervben)

Ez úgy 1977-78-ban lehetett.

A strasshofi házukban Tick atya szentelte fel a háziszentélyüket, és ez nyugtatóan hatott Ritára. Bátorságot adott neki a tudat, hogy a Szűzanya költözik velük. Ez a tudat, és Tilmann atya szavai segítették hozzá végül, hogy döntésében csatlakozzon Róberthez.

Hosszas tépelődése után végre megérlelődött benne a döntés. Kiment a kertbe, hogy megkeresse Róbertet, és elmondta neki, hogy legyen, menjenek, ő is igent tud mondani. Róbert egész megilletődött. Most komolyra fordulnak a dolgok. 1978-at írtak akkor.

Úgy volt, hogy egy év múlva költöznek, és már be is jelentették a nagykövetségen, de végül különböző okok miatt még egy évet csúszott az időpont.

Odahaza csak Rita két testvérének, Ferkónak és Mártinak mondták el a tervet. A szülőket, egyéb rokonokat, barátokat nem avatták be. Nem akarták a felhajtást, az aggodalmaskodást. Így szabadabbak lehettek, nem zavarták őket az elhatározásukban. Tudták, ez az ő családjuk, ez az ő ügyük.

A döntéstől kezdve, hogy hazajönnek, az aktuális költözésig eltelt két év. Ekkor már mind az öt gyermekük megszületett. Mária (1968), Veronika (1971), Péter (1973), Tamás (1974) és Anna (1976).

Óbudavár megtalálása is sok időt vett igénybe. Szerencséjük volt, hogy a gyerekek nagyon jól érezték magukat Magyarországon minden alkalommal, mikor leutaztak. Elkezdtek tehát házat keresni. Mivel külföldiként a házvétel macerás és drága lett volna, ezért Rita öccse, Ferkó vette meg a kiszemelt házat, majd később nővérének „ajándékozta”. 1978-ban már megvolt a ház, és utána Róbert rendszeresen járt le hétvégénként, hogy szakemberek szervezésével elfogadhatóvá tegye. Nagyon sok fizikai munka volt vele, mivel egy öt

gyerekes családnak szüksége van fürdőszobára és benti WC-re. Ezek voltak a nagyobb munkálatok. Emellett le kellett bontani a rozoga elő-bejáratot, ami már akkor majd szétesett. A fiatal család csak akkor akart ideköltözni, ha majd olyan állapotba kerül a hely, hogy lakni lehessen benne.

Maga a helyszín kiválasztása se volt könnyű feladat. A győztes Óbudavár lett, de főleg azért, mert közel volt a Balaton. Róberték reménykedtek benne, hogy barátaik, legalább akikkel keresztszülő-ségi viszonyban voltak, majd ellátogatnak hozzájuk. Arra nem volt valami nagy kilátás, hogy ők maguk újra külföldre utazhatnának. Az akkori rendszer nem így működött. Gódányék osztrák és magyar állampolgársággal rendelkeztek, de Róbert nem akarta itthon érvényesíteni az osztrák állampolgárságot. Az volt a felfogása, hogy ha ők hazajönnek, akkor egészen itthon akarnak majd lenni. Olyan körülmények közt akarnak élni, ahogy a többi honfitársuk is teszi. Nem akartak külföldi állampolgársági előnyöket élvezni.

Ezért bíztak abban, hogy majd a barátaik jönnek hozzájuk. Gamperék nagyon mozgékonyak és elevenek voltak. Szerettek kempingezni, így számukra tökéletes volt a környék. Gódányék szerették volna, ha nem csak hozzájuk és miattuk jönnének, hanem a környezet is vonzó lenne számukra.

Kiválasztották tehát Óbudavárt, megvásárolták a Fő utca 11. számú házat. Mint már említettük, Róberték tisztában voltak azzal, hogy ez lehet a végső elválás. Talán soha többet nem mehetnek majd a vasfüggönyön túlra. Elbúcsúztak a nyugati világtól, és úgy gondolták, hogy talán soha többé nem jutnak el Schönstattba. Éppen ezért megszervezték, hogy hazaköltözésük előtt még egyszer utoljára elutazhassanak, ezúttal az egész családdal. 1980-ban a nagyhéten érkez-

tek Schönstattba, s végre a gyerekek is átélhették a schönstatti életérzést. Mária és Veronika akkor már iskolás volt. Ez a búcsúlátogatás csak néhány napig tartott, de teljesen fel tudtak töltődni ez idő alatt.

Húsvétvasárnap reggel még ott voltak. Éppen az étteremben reggeliztek a központban, mikor odajött hozzájuk egy Mária-nővér. Valami volt a kezében, amit aztán átnyújtott nekik, mondván, hogy ezt Kentenich atya küldi ajándékba. Az atya akkor már tizenkét éve halott volt, így lehetetlennek tűnt, hogy bármit is ajándékozhatna nekik.

Az ajándék három gyönyörű szép, művészien megfestett húsvéti tojás volt egy kis fonott kosárában. Nagyon mutatós volt, és ráadásul pont húsvét reggel...

Végül persze kiderült az összefüggés. Mikor annak idején Róbert és Rita kettesben Schönstattban jártak, és találkoztak az atyával, ő utána visszament a sekrestyébe, hogy levegye a miseruhát. Az akkor éppen neki segítő nővérnek azt mondta, hogy itt van ez a valami – Kentenich atya rengeteg ajándékot kapott az évek során, és szokása volt tovább adományozni a dolgokat – vigye oda annak a fiatal házaspárnak, és adja oda ajándékba. A nővér azonban hiába kereste már őket. Addigra elmentek. Így tizenkét évvel később, Húsvét reggelén talált rájuk ismét. Ez nagyon kellemes élmény volt a családnak.

Ráadásul mikor otthon megmutatták Aquila nővérnek, kiderült, hogy a tojásokat eredetileg ő ajándékozta Kentenich atyának, és hogy ő maga csehszlovákiai nővértársaitól kapta. Így bezárult a kör.

A hazaköltözés maga komoly és fárasztó folyamat volt. Nagyon sok holmit kellett összeszedni. Rengeteg könyvet, és a dolgokat, amiket az évek során ragaszkodásból megtartottak. A dobozolás kemény munka volt. El kellett dönten, mi legyen a bútorral. Mit visznek, mit hagynak ott.

Szerencsájükre az osztrák barátok mindenben a rendelkezésükre álltak. Megélhették a nagylelkűségüket. A költözés napjára egy egész kis karaván gyűlt össze, magyar és osztrák sofőrökkel. (Ott volt például Rita öccse Ferkó, és a bécsi barát Gamper Ferry). Felajánlották a fizikai segítséget, hogy azon a napon, mikor költöznek, segítenek fölpakolni, majd Magyarországon lepakolni. Még egy ponyvás teherautót is szereztek.

Mivel a határnál lehetséges problémákra is gondolni kellett, ezért értesítették Rita unokahúgát. Az ő férje autószerelő volt, és a kőszegi határállomáson dolgozott. Ezért választották végül a kőszegi határátelőt. Azért történt így, mert izgultak, hogy az átkelésnél a vámósok esetleg elkezdenek kutatni, vagy belekötnek valamibe, és fennakadás lesz. Kőszegen azonban várható volt, hogy majd jóindulatúan kezelik őket. Ez a kis protekció nagyon jól jött.

Meg is érkeztek a határra a kis karavánjukkal, és minden nehézség nélkül átkeltek Magyarországra.

Akadott ott azonban egy érdekes élmény. A vámósok és határőrök tudták, hogy aznap fognak jönni, és érdekelte őket az esemény, hiszen rendkívüli volt, hogy valaki onnan ide akar jönni és nem fordítva.

Két fiatal szolgálatos félre is hívta Róbertet, hogy mondja már meg, miért költöznek haza! Ő azt felelte nekik, hogy kötődnek a hazájukhoz, és a további életüket a saját népük körében szeretnék eltölteni.

– Jó, jó, de igazán miért? – hitetlenkedtek a határőrök. Nem tudták elhinni, amit Róbert mondott. Akkoriban annyi szólam forgott köz-szájon Magyarországon, hogy már senki nem hitt benne. A „mi itt szocializmust építünk” és „minden értetek van” közepette nehéz volt hinni Róbertéknek. Az emberek nem azt élték meg, amit ők.

A költözés napja egy pénteki nap volt, és az egyik legmunkásabb és leghosszabb nap volt az életükben. A költözés előtti végső tennivalókat még aznap kellett elvégezni. Az öt gyerekkel, a kutyájukkal és minden holmijukkal kellett útra kelni, s ráadásul a terepet is úgy hagyni maguk után, ahogy azt a helyzet megkívánta. Jó hosszú péntek volt. Gódányéknak éppen egy bogárhátú Volkswagenjük volt. Abba ültették be a gyerekeket. Rita vezette az autót, és annyi holmijukat zsúfolták be maguk mellé, amennyi csak befért. Még a Bixi kutya is ott utazott velük valahol a lábuknál.

Idehaza a háznál Rita édesanyja és Róbert nagynénje, Erzsí néni, várta őket. Próbáltak felkészülni a fogadásukra.

A kapujukat a falu fiataljai szépen kidíszítették. Addigra már ismerték a családot, nyaranként ugyanis együtt játszottak a Gódány gyerekekkel, mikor azok látogatóba jöttek. Ráadásul érkezésük nagy eseménynek számított. A kis faluban bővült a fiatalok köre. A kapura még valami üdvözlő feliratot is helyeztek.

Megérkeztek tehát Óbudavár Fő utca 11-be. A barátok és rokonok segítettek kipakolni, és ezzel elkezdődött a magyarországi élet.

A teljes Gódány család

A költözés előtt utoljára Schönstattban
(éppen egy mexikói családdal)

A határon

Megérkezés

Itthon

A ház, amibe költöztek, még mindig nem volt a legjobb állapotban. A hátsó épületrész akkor még egy lerobbant pajtaszerű tünemény volt. Egy régi istálló. Az udvar is elég elvadult állapotban fogadta őket. A korábbi tulaj, egy idős néni, nem nagyon bírt vele, és addig Róbertnek sem akadt ideje rá. Mindenhol kövek hevertek szanaszét. Sivárnak tetszett a kert.

A fogadtatás azonban nagyon szép volt. Az óbudavári fiatalok másnapra szerveztek a tiszteletükre a kultúrházba egy bankettet. Ritáéknak nagyon jól esett a meleg fogadtatás.

Mária lányukat az iskolában is mindenki jóindulatúan fogadta. Ő volt az egyetlen tanuló, aki eddig nem tanult orosz, így sok lemaradása volt. Osztályfőnöke, Gyapay László nagyon türelmesen, elnézően kezelte. Lemaradásai iránt toleránsak voltak. Veronika a harmadik osztályt kezdte itthon, Péter akkor ősszel az elsőt, Tamás pedig az óvodát.

A másik oldalon azonban ott volt a feszült magyar légkör is. Nagyon vigyázni kellett, mit mondanak, tesznek. Erős volt a gyanakvás az irányukba. Miért jöttek haza? Hátha van valami, amit eltitkolnak. Senki nem úgy gondolkozott, mint ők. Tilmann atyát is óvatosságból kezdték „Tilmann bácsinak” szólítani.

Ráadásul nagyon furcsállta a falusi lakosság, hogy Róbertékhez viszonylag sokan érkeznek látogatóba. Ez akkor arrafelé nem volt szokás. A rokonok látogattak, nem a barátok.

Róbert szomszédja, Hoffmann Jóska bácsi, egyszer megkérdezte, mikor később már a családok érkeztek, hogy rokonok jönnek-e? Róbert rábólintott, hogy igen. Ő persze gondolhatott, amit akart, de Róbert úgy vélte, hogy ha már lelki rokonságban vannak, akkor az igazat mondja, hogy igen, rokonok.

Rita egyik unokabátyja akkoriban Balatonalmádiban élt, és vezető pozíciót töltött be egy vállalatnál. Ott dolgozott a tanácselnök felesége is, Csanádiné. Időnként össze-össze jöttek. Megragadva az alkalmat, Iván bácsi, az unokabáty, szólt a tanácselnöknek, hogy ide költöztek a rokonai, ha lehet, vigyázzon rájuk. Erről Róberték csak később szereztek tudomást Csanádiéktól, de már a kezdetektől megtapasztalták a tanácselnök jóindulatát. Nem volt semmiféle kötődés.

Akkoriban az iskolákban működtek a különböző ifjúsági mozgalmak is. Az úttörők, kisdobosok, és a többi. Az iskolában nagyon fészélyezték, hogy léptessék be a gyerekeket, de Górányék nem akarták. Róbert megmondta kerek perez, hogy nem lesznek úttörők. Az iskolából jött valaki, hogy beszéljen vele. Próbálta meggyőzni, hogy ha a gyerek belép, az csak hasznos. Semmi rosszat, vagy károsat nem tanítanak. Nyugodtan megnézheti a tanításuk lényegét, a pontjaikat. Róbert el is kérte ezeknek a pontoknak a listáját. Elolvasta, és eljutott az utolsóig: „és azon igyekszem, hogy méltó tagja legyek majd a kommunista ifjúsági szövetségnek.” Na ezért nem, mondta Róbert. Ez az, amit nem akart. Nem akarta, hogy a gyerekei ennek a mozgalomnak legyenek „méltó tagjai”. Ez akkoriban még csak Máriát és Veronikát érintette.

Sajnos Máriát nem sikerült teljesen kiemelnie ebből a közegből, mivel az osztályfőnöke, Gyapay László egy kicsit kicselezte. Egyszer

elvitte a kislányt egy ilyen foglalkozásra és később egy avatásra is, ahol neki is kiosztottak egy úttörő-nyakkendő.

Egy másik probléma is jelentkezett. Az elhelyezkedés kérdése. Róbert volt osztálytársa akkor éppen Tatabányán dolgozott a szénbányáknál. Nagyon értelmes, okos ember volt, de mégsem töltött be vezetői pozíciót. Ennek ellenére értékes kapcsolatokra tett szert, mivel kíségette a vezetőséget ezzel vagy azzal, a szellemi teljesítményével. Összeköttetései voltak a bányászattal kapcsolatban mindenfelé. Például a tapolcai bauxitbányában. Róbert ott is volt állásinterjún. Veszprémbe is keresett helyet a számítógépes szakmában, és végül akadt volna munka, de ekkor úgy döntött, hogy nem akar minden nap olyan sok időt eltölteni az utazással. Inkább a térségükben szeretne meggyökerezni. Ezen a környéken akar kapcsolatokra szert tenni. Így hát belépett a helyi termelőszövetkezetbe (tsz). Érdekes esemény volt a felvételinél az adatok rögzítése. Iskolai végzettségeit vették sorra. Általános iskola, rendben. Gimnázium, rendben. Egyetem... Nem volt megszokott dolog, hogy valaki egyetemi végzettséggel gyalogmunkás lesz a tsz-ben.

Minden reggel kiment a munkatársakkal Óbudaváron a buszmegállóba, ahol felvette őket a tsz-busz, és elvitte oda, ahol majd aznap dolgozni fognak. Ez általában szőlőmunkát jelentett. A faluból jó páran dolgoztak a tsz-ben.

Egy reggel jött valaki hozzá az ajánlattal, hogy lenne munka a közeli istállóban is. Az előző, aki ott dolgozott elment, kidőlt vagy nyugdíjba vonult, így megüresedett egy hely. Jobb fizetést is kínáltak, és a munkabeosztás is kedvezőbb volt. Kora reggel kellett kimenni az istállóba fejni. Nap közben szabadidőre tett szert, mikor nem kellett őriznie a csordát. Mindig be volt osztva, hogy éppen ki legeltet. Így tehát Róbert átment állatgondozóba.

Akkoriban nevezték ki az új veszprémi püspököt, dr. Szendi Józsefet. Róbert az újságból értesült az eseményről. Egy nap éppen a domb lábánál legeltette egy mezőn a teheneket, mikor úgy döntött, hogy ír az új püspöknek pár sort; „Mint pásztor a pásztornak.” Ez a sor később is visszajött, mikor már összebarátkoztak a püspökkel. Mindig emlékezetes maradt a püspök úr számára.

Az istállóban addig dolgozott, míg hagyta az egészsége. A sok emelgetéstől, zsákcipeléstől megsérült. Porckorongsérvet kapott, így fel kellett hagynia a nehéz fizikai munkával. Egy ideig betegszabadságon volt, mikor kiderült, hogy operálni kell.

Tilmann atya ígéretéhez híven meglátogatta őket évente egyszer. Mikor először járt náluk, volt egy intése feléjük. Tapasztalatból beszélt, tudta, hogyan működnek az ilyen dolgok. Elmondta, hogy legalább két évre van szüksége egy családnak ahhoz, hogy eligazodjon az új élethelyzetben; hogy ideérjen, kiismerje magát, meggyökeressen. Intette őket, hogy az első két évben, csak erre szánják az időt, és ne kezdjenek kifelé ügynöködni.

Ez az első látogatás 1981. május 30-án volt. Gamper Ferry és kislánya Kati hozták el autóval. Ők is itt maradtak látogatóban.

Róbert és Rita sokat beszélgettek Tilmann atyával, míg itt volt. Megismerkedett a magyarországi helyzettel, és a család körülményeivel. Azt tanácsolta nekik, hogy keressenek egy szolid papot, és menjenek el hozzá kéthavonta gyónni.

Ám nem ők voltak a legelső látogatók. Rögtön a költözés után, július 11-én érkezett hozzájuk Kristóf János, aki maga is nagyon aktív ember volt. Füzérről származott, és sokszor járt haza. Általában az autójában mindig vele utazott a ministránsai közül jó néhány. Hazafelé útján be-benézett Róbertékhez is.

Egy ízben Tick atya is meglátogatta őket. Utoljára a schönstatti, húsvéti látogatásukkor találkoztak vele. Nagycsütörtökön látogatták meg Schönstattban.

Tick atyát Gamperék hozták el Magyarországra. Ő szentelte újra Gódányék háziszentélyét. A házban szentmisét is tartott. Ez 1980. szeptember 27-én történt.

Ezután nem sokkal Kristóf János és Gamperék (az édesanya, és két gyermek) is halálos autóbalesetet szenvedtek. Emléküket az itt maradtak őrzik hűségesen.

Tilmann atya tanácsát a szolid pap kereséséről és a kéthavi gyónásról többé, kevésbé megfogadták. Egy este Veszprémbe mentek be misére a bazilikába. Akkor voltak ott először, 1981 júniusában. Akkor még Paskai László volt a veszprémi püspök. Szendi Józsefet csak később nevezték ki. A püspök gyóntatott, így ők is hozzá mentek, majd részt vettek a szentmisén.

A szertartáson nem voltak sokan. A padokban rajtuk kívül csak néhány idős hölgy ült és egy fiatal pár. Utóbbiak persze rögtön feltűntek Ritáéknak. Mivel Gódányék egyházi szempontból Ausztriában szocializálódtak, ezért természetes volt, hogy majd megszólítják őket. Annak idején kint három plébánián is éltek, ahogy költöztek. Bécsben volt kettő, és Strasshofban a harmadik.

Az első plébánián volt egy nagyon aktív káplán. Addigra már három év eltelt az 1968-as zsinat után. Hetente egyszer szervezett egy csoporttalálkozót, ahol összegyűlhettek a plébánia érdeklődő tagjai. Volt előadás, és lehetett beszélgetni, kérdezni. Egy egész kis közösség épült ki. Mária születésekor elköltöztek egy másik plébánia körzetébe. Ott is volt egy plébános, akit két fiatal káplán segített. Ők is próbáltak aktívak lenni a közösségben. Akkoriban jöttek létre a plébaniaközösségi tanácsok. Ezek olyan vezető testületek voltak, amik a

plébánosok mellett működtek. Természetes volt, hogy az ember másokat megszólít, és őt is megszólítják.

Így Róbertéknek is természetes volt, hogy akik ott vannak a szentmisén, azok nem mennek el csak úgy egymás mellett. Ott volt ez a fiatal pár, ezért úgy döntöttek, hogy köszönnek majd nekik. Mivel életükben először voltak a veszprémi bazilikában, ezért mise után egy kicsit elidőztek. Körülnéztek, elolvasták a kiírásokat. Mire kiértek, a pár már nem volt sehol. Beültek hát a mikrobuszukba, és elindultak. Ahogy leértek a térre, észrevették, hogy ott áll a pár és beszélgetnek a fiatal lánnyal, aki a misén ministrált. Leállították a járművet, és odamentek hozzájuk köszönni. Beszélgettek egy kicsit. Mint utólag kiderült, Rita nagyon szimpatikus volt a fiatal párnak. Beszélgetés közben Gódányék megtudták, hogy új ismerőseik éppen költöző-félben vannak. Megtudták a részleteket, így rögtön felajánlották a segítségüket és a mikrobuszt a költözéshez. A pár megköszönte, de mondta, hogy már minden el van rendezve. Ennek ellenére címet cseréltek. Így kezdődött el egy kölcsönös mozgás, információcsere. Mindkét fél nyitottan fordult a másik felé. Megtudtak egymásról egyet, s mást, így ennek a kapcsolatnak komoly folytatása lett. Ők voltak Rábel István és Zsuzska.

Eljutott Gódányékhoz annak a híre is, hogy Veszprémbe vannak közösségi megmozdulások. Pontosabban egy imakörről hallottak, ami szerda esténként volt a Piarista templom sekrestyéjében. Róbertet persze rögtön elkezdte érdekelni, hogy mi lehet ez, így elhatározta, hogy megnézi magának. Kíváncsi volt, hogy mi az, ami az egyházunkban él és mozog, milyen élő közösségek vannak.

Egyedül ment be egy este Veszprémbe, és leült az összegyűltekközé. Bemutatkozott, elmondta, hogy ötgyermekes családapa, és csinálta, amit a többiek csináltak. Sajnos azonban nem maradhatott végig ott, mivel másnap reggel korán kellett indulnia az istállóba.

Ezért, erre való tekintettel elnézést kért, és elköszönt. Éppen kiért az oltár elé, mikor egy szakállas fiatalember jött ki utána. Elmondta, hogy most házasodtak, keresztény család akarnak lenni, és ők is szeretnének több gyermeket. Szívesen megismerkednének Róbertékkal. Címet cseréltek, és elkezdődött itt is az ismerkedés. A fiatalember Gábor Miklós volt. Akkor Róbert még nem jegyezte meg a nevét, így otthon, mikor elmesélte Ritának, mi történt Veszprémben, csak „szakállas fiatalembert” mondott.

1982-ben Rábelék meglátogatták Óbudaváron Róbertéket. Október volt. Több napra érkeztek. Ekkor még nem telt le a Tilmann atya által javasolt „tétlen” két év. A kapcsolat a két család között már korábban szorosabbá vált. Együtt kirándultak, egy-egy napot közösen töltöttek el. Olyan baráti kapcsolat jött létre köztük, ami ígéretesnek bizonyult.

Ezen a látogatáson István felajánlotta, hogy szívesen segít az építkezési, átalakítási dolgokban. Ő is és felesége is egy építészeti tervezőirodában dolgoztak.

Ott tartózkodásuk alatt egyik nap érdekes dolog történt. Róbert már nem volt otthon, mert el kellett mennie az istállóba dolgozni. Rita volt odahaza a Rábel házaspárral. A konyhában ültek az asztalnál, mikor valaki kopogott a bejárati ajtón. Rita kiment, kinyitotta az ajtót. A küszöbön ott állt egy idegen, szakállas férfi. Azt mondta, hogy Gódány Róbertet keresi. Ritának rögtön eszébe jutott a „szakállas fiatalember”. Miklós éppen a környéken végezte erdőmérnöki munkáját, és mikor végzett, úgy gondolta, beugrik Róberthez. Ő ugyan nem volt otthon, de Rita beinvitálta a fiatalembert. Bementek a konyhába, ahol az új vendég megtorpant, amikor megpillantotta a Rábel házaspárt.

– Hát ti meg mit kerestek itt? – kérdezte.

– És te? Hogy kerülsz ide?

Így derült ki, hogy ők már ismerik egymást. Rita egész libabőrös lett az élmény hatására. Érezte, hogy ez egy történelmi pillanat. Akkor és ott valami fontos történt; hogy ezek az emberek, akik Veszprémből már ismerik egymást, pont ott az ő házukban egyidejűleg felbukkannak.

A Jóisten így intézte. Az Ő gondoskodása hozta őket össze akkor és ott. Nem az emberek szervezkedtek, nem ők számolták ki. Isten így helyezett követ köre, így indította útjára a folyamatot.

Rábelék és Gáborék jelezték, hogy szeretnének többször, rendszeresebben összejárni Gódányékkal, hogy lehetnének egy kisebb csoport. Beszélgethetnének házasságról, családról és egyéb témákról. A rendszerességet és az időpontot azonban nehéz volt meghatározni, mivel a magyar családok és Gódányék egész máshoz voltak szokva. Rábelék és Gáborék szerettek volna hetente találkozni, mivel Veszprémben, a várban is ilyen rendszerességgel volt találkozó. Róbertéknek Tilmann atya azt tanította, hogy első a saját házasság és család. Mint házaspár beszélgessenek hetente egymással rendszeresen. Viszont családcsoportként havonta egyszer jöjjenek csak össze. Nem akarta, hogy a súlypont áthelyeződjön. Elmondták hát, hogy nekik a heti egy az túl sűrű, így végül a családok megegyeztek, hogy kéthetente fognak találkozni. A helyszíneket pedig folyamatosan váltogatták. Hol ennél, hol annál a családnál tartották a találkozót.

Még ugyanebben az évben, október 31-én kiutaztak Gódányék Bécsbe, Kahlenbergre, az ottani Schönstatt kápolna felszentelésére. Kint újra találkozhattak Tick atyával, aki akkor már nyolcvankét éves volt. Érdeklődött, hogy mi van velük, feléjük, mire Róberték elmesélték neki az eddigi fejleményeket, köztük a kis családi összetalálkozást is.

– Észreveszik, hogy itt a Szűzanya elkezdett tevékenykedni? – kérdezte erre Tick atya.

A Bécsbe való kiutazás azonban nem ment olyan egyszerűen az akkori magyarországi szabályok miatt. Már idejekorán benyújtották a kiutazási kérelmet, és a család minden tagja meg is kapta az engedélyt, kivéve Róbertet. Az elutasítást azzal indokolták, hogy a kiutazása „sérti a közrendet”. Ennyi volt a megokolás. Erre Róbert fogta magát és fellebbezett azzal, hogy az ő kiutazása nem sérti a közrendet. Végül ő is megkapta a kiutazási engedélyt.

Ezzel azonban nem érték véget a magyarországi problémák. Legközelebb, mikor családnapokra akartak menni Ausztriába, szintén benyújtották a kérelmet, ám ezúttal a család minden tagját elutasították ugyanazzal az indoklással, amivel korábban Róbertet. Ismét fellebbeztek, de ezúttal egy levelet is mellékeltek, amiben leírták, hogy hosszú ideig Ausztriában éltek. A második hazájukká vált. Odakint élnek a barátaik. Az, hogy nem engedik ki őket, nem Róberték szűgyene, hanem azoké, akik megakadályozzák a látogatást. És erről persze tudomást fognak szerezni az osztrák barátok is.

Ezzel megszűnt mindenfajta kötözködés a hatóságok részéről.

Gódányék csak addig jártak külföldre, családnapokra, amíg itthon be nem indult ugyanaz a folyamat.

1982. novemberében jött hozzájuk a Gábor házaspár először látogatóba. 12-től 14-ig maradtak náluk. Ekkor beszéltek nekik először Schönstattról. A gyerekek már lefeküdtek aludni. A konyhában ültek, és valamit mutatni akartak nekik az elmondottakkal kapcsolatban. Rita levett egy könyvet a polcról, mire abból kiesett egy fotó. Kristóf János fényképe. Megdöbbenésükre kiderült, hogy aznap volt a halálának az évfordulója.

Decemberben ismét találkoztak Gáborékkal, és még többet meséltek nekik Schönstattról.

Végül letelt a Tilmann atya által javasolt két év. Ő pedig újra eljött látogatóba február végén. Érkezése egybeesett a beütemezett csoport-összejövetellel. Elmondták neki, hogy mire lehet számítani, és megkérdezték, hogy mit tenne aznap este szívesen. Maradna ott-hon pihenni, vagy eljönne Róbertékkal a találkozóra. Tilmann atya azt felelte, hogy szívesen bemegy velük. Akkor éppen Rábeléknél volt kijelölve a találkozó. Róbert felhívta a többieket, hogy mi lenne, ha egy pap barátjuk is velük tartana. Mindenki örömmel várta.

Így utaztak be Veszprémbe ők hárman. Ez március 2-án történt. Rábelék kisbabája, Kristóf, akkor még alig volt pár hónapos. Nagyon büszkék voltak a csecsemőre, az első gyermekre, és meg akarták mutatni mindenkinek. Ám a kicsi nem volt túl segítőkész. A hasán, a falnak fordulva aludt a rácsos ágyban. Nem akarták megmozgatni, ezért István hozott egy tükröt, és a fal és a baba közé tette, majd oda-világított. Így a tükrőből láthatták a csöppnyi kis arcot. Az újdonsült szülők nagyon boldogok voltak. Csak úgy sugároztak.

A három házaspár és Tilmann atya végül leültek és megkezdték a beszélgetést. Sokat kérdeztek az atyától házasság, családi élet témákban. Mivel az atya nem tudott magyarul, ezért Róbert fordított. Ez így ment éjfélig, amikor annyira elfáradt, hogy muszáj volt lepihennie. Tilmann atya javasolta, hogy „váltsanak lovat”. Onnantól Rita fordított, Róbert pedig elnyúlt mögöttük a kanapén. A beszélgetés hajnali háromig tartott. Az egész estét a házaspárok kérdései mozgatták és Tilmann atya válaszai. Sokszor szóba került a schönstatti szabadság kérdése is, ami Zsuzskában különösen is nagy visszhangot keltett.

Végül hajnalban elbúcsúztak egymástól. Rita még sokáig emlékezett Zsuzska ajtóban búcsúzkodó, lelkes, sugárzó alakjára. Azt mondta, hogy már régen volt ilyen boldog.

Tilmann atya is teljesen kimerült. Számára ez az esti-éjszakai együttlét egy sorsdöntő jel volt, így mindent beleadott, és ez nagyon igénybe vette.

Mint kiderült, Tilmann atya hozzáállása Gódányék hazaköltözéséhez egészen más volt, mint a család sajátja. Mikor Kahlenbergen azt mondta nekik, hogy „benne lehet a tervben”, ő már látta a lehetőségeket. Róbertéknek akkor még fogalmuk sem volt róla, hogy mit akar velük a Jóisten. Tilmann atya azonban látta az utakat, és ez az esti találkozó egy megerősítő jel volt számára. A lehetőségek, amiket korábban látott, elkezdtek valóra válni, komolyra fordulni. Innentől kezdve teljesen ráhangolódott a feladatra. Tudta, hogy rá szükség van itt, mint eszközre. Ennek érdekében már elég hamar meghozta a döntést, hogy elkezdi tanulni a nyelvet. Csak úgy tud majd az emberekkel megfelelő módon, közvetlenül érintkezni, ha beszél magyarul.

Arra nem számított, hogy a magyar nem indogermán nyelv, és így nagyon nehéz lesz megtanulni. Meghozta a döntést, és neki is gyűrőközt a feladatnak. Bécsben járt tanfolyamra. Szótárakból, nyelvkönyvekből tanult. A maga következetes módján nagyon komolyan vette a feladatot.

Ennek kapcsán kellemes csalódás is érte. Arra számított, hogy az itteniek, de főleg az ifjúság, ki fogják nevetni, mikor beszél hozzájuk a maga tört magyarságával. Ám a magyarok nem így működtek. Az atyának semmiféle gondja nem támadt belőle, hogy nem, vagy csak törve beszélte a magyart. Nem tudta előre, hogy a magyarok általában, ha hallanak valaki külföldit azon fáradozni, hogy az ő anyanyelvükön beszéljen, akkor mindig inkább hálásak. Tilmann atyának nagyon jól esett ez a hozzáállás. Főleg, mivel később az előadásainak magyar nyelven való megtartásának terve meghiúsult. Így aztán évtizedeken keresztül ez volt a kép: Tilmann atya előadást tart németül. Mellette ott ül Róbert vagy Rita, és mondatról mondatra lefor-

dítja, amit mond. Közben persze Tilmann atya azért itt-ott magyarul is mondott ezt-azt. Nagyon sokáig még a személyes beszélgetéseknél is fordítani kellett. Az ilyen alkalmakkor, vagy mikor az előadás után a családok megnyilatkoztak, inkább Ritát vonta be, mivel neki jobb érzéke volt az ilyen személyesebb tartalmakhoz. Nem fordíthatott mindent szóról szóra. Inkább csak kisebb összefoglalókra volt szükség, különben az egész elvesztette volna a spontaneitását és életszerűségét. Ki kellett emelnie a lényegét, a fő mozzanatot az éppen soron levő házaspár beszédéből.

A kezdetekkor Tilmann atya már időben jelezte, hogy neki mindenhol jó, ő bárhol megalszik. Csak egy matrac kell és egy takaró. Mivel akkor Róberték még a Fő u. 11-ben laktak, és hátul romos volt az épület, ezért amúgy se sok lehetőség volt a válogatásra.

A három család közösséggé válása egyre erősödött. Ebből a megélésből fakadóan született az igény arra, hogy nevet adjanak maguknak: a Rábel–Gábor–Gódányból a RáGáGó elnevezés lett. Elkezdtek egy kis krónikát írni. István nagyon szépen rajzolt, így a kivitelezés rá hárult. Elkészültek az első oldalak. Nagyon szépen, gondosan volt minden levezetve. Ám ez csak egy kezdeti fellendülés volt. Az első lapok után nem következett folytatás. Viszont, ami írásban nem folytatódott, az az élet egyéb területein tovább virágzott és gyarapodott.

Akkoriban indult el Magyarországon az első világiaknak szóló teológiai képzés Budapesten. 1983 körül indították. Gábor Miklós rögtön beiratkozott. Vonattal járt fel Pestre.

A vonaton találkozott egyszer egy párral, akik szintén ugyanoda tartottak. Elmondta Róbertéknek, kikkel találkozott, és hogy nagyon

„jó fejek”. Szerinte ők is közéjük tartozhatnának. Ők voltak a Csermákék.

Az új házaspár kezdetben gyanakvó volt. Már volt egy élményük valami hasonló meghívással kapcsolatban. Oda elmentek, és amit ott tapasztaltak, az nem hagyott bennük túl jó érzéseket. Így Miklós meghívását először elhárították. Ám a fiatalembert nem lehetett olyan könnyen lerázni. Rámenős volt, így végül eljöttek 1983-ban látogatóba. Nem szerezhettek túlságosan negatív benyomást, mivel csakhamar ők lettek a negyedik családja a csoportnak.

Később ugyanezen a teológiai oktatáson ők ismerkedtek meg egy másik párral. Mellettük ültek az előadáson. Mivel nem voltak járatosak Budapesten, ezért tőlük kértek útbaigazítást. Szó szót követett, és ott is kapcsolat kezdődött. Ők voltak az Endrédyék.

Voltak kisebb nagyobb találkozások a családok közt. Rendezvények. Valamikor, mikor első gyerekük még csak kisbaba volt, Rábelék ellátogattak Gódányékhoz. Szokás szerint leültek beszélgetni, mikor nagy zörejt hallottak a spájz felől. Mikor odamentek, látták, hogy egyik polc eltört, és minden, ami rajta volt a földre zuhant és széttört. Hatalmas volt a rendetlenség. A lekvárok, befőttek, mézek, mind a padlón volt, szilánkokkal és fadarabokkal vegyítve. Azok az értékek mind tönkrementek. Akkoriban ez elég nagy veszteség volt. A vendégek egész meglepődtek, hogy Ritáéknak sikerült megőrizniük a nyugalmaikat. Nem estek pánikba a pusztulás láttán, pedig nagy munka állt előttük és komoly veszteség érte őket.

Egyik alkalommal, Csermákék révén a Bory-várban gyűltek össze Székesfehérváron. Ekkor Tilmann atya még nem volt velük. Ő később csatlakozott be, az úgynevezett „mini-családnapiakon”, amelyet már ő tartott novemberben. Itt kezdte el a schönstatti szellemiséget tanítani Magyarországon.

A schönstatti eszmék egyre jobban gyökeret vertek és megkapaszkodtak az emberekben. Az első Magyarországon szentelt háziszentély a Gábor családé volt. Az övékét pedig sok másik követte.

Ezután következett egy kevésbé kellemes periódus a család életében. Róbert lesérült a munkában, és porckorong sérvvel a sümegi kórházba szállították. Csak a legkisebb mozgást engedélyezték neki. Ágyhoz volt kötve. Feküdnie kellett éjjel nappal. Ez idő alatt volt ideje gondolkodni, imádkozni. Az már akkor nyilvánvaló volt, hogy nem mehet vissza a tsz-be dolgozni, se mezőgazdasági, se állattenyésztési munkára. Kitervelte, hogy ha felgyógyul, felkeresi a püspököt, és felajánlja neki szolgálatait, mint képzett teológus. Ha valamire akarja használni, akkor rendelkezhet vele.

Pécsen volt az operáció. Utána hamarosan hazajöhetett. Végül tényleg elment a püspökhöz, aki akkor már Szendi József volt. Bejelentkezett. Elsőre nem nagyon tudták, hogy mit kezdenek vele. Világi hitoktató akkor Magyarországon még nem nagyon jöhetett szóba. Viszont egy későbbi megbeszélés alkalmával, ahol jelen volt a püspök, a gazdasági vezető és valahogy Róbert is, szóba került, hogy Münchenbe készülnek, ahonnan egy hordozható számítógépet is hoznak majd magukkal. Errefelé az egyik első ilyen lett volna. Valamilyen kapcsolatuk révén tudtak volna hozzájutni. Róbert rögtön mondta, hogy ez ügyben tud segíteni. Így kezdett a püspökségen dolgozni a számítógépes munkában, feladatokban. Évekig csinálta ezt, míg egyszer kiderült, hogy jól tud németül. Éppen létrejött a passauai egyházmegyével a kapcsolat, így a kapcsolatok ápolására helyeződött át a tevékenységének a súlypontja.

Az első schönstatti családnapos hetet 1985. június 22-től 29-ig tartották Óbudaváron. A hétre nagyon fel kellett készülni. Előtte Rábel

Istvánnal már dolgoztak az istállótetőn. Nem csak a tetőt kellett rendbe hozni, de kellett hátra fürdő és mosdó is. Az istálló padlója sima döngölt föld volt. Az udvarban volt egy nagy kupac homok az építkezés miatt. Tilmann atya tanácsára azt terítették szét az istálló földjére, hogy kellemesebb legyen az ott tartózkodás.

Így oldották meg a családnapokon az elszállásolást, étkeztetést, mosogatást. Nagyon sok volt a gyakorlati feladat. Hátul ebédeltek a volt istálló épületében. A személyes, „csináld magad” kézimunkának is megvolt a maga hangulata. Étkezések után a gyerekek alighogy befejezték az evést, már kúsztak is le az asztalok alá homokozni. Már ezen az első héten is volt gyerekfoglalkoztató, a veszprémi Csóka lányok, akik a kicsiket lefoglalták, míg a házaspárok előadást hallgattak. A családok maguk főztek, és mosogattak.

Ezen az első héten öt család vett részt Tilmann atyával. Gódányék, Rábelék, Csermákék, Gáborék és Tormáék. Utóbbiak nem maradtak a közösségben.

A házban szinte mindenhol aludt valaki. Volt, aki a konyhában, volt, aki a kezdetleges kis tetőtéri kuckóban.

A hétnek Tilmann atya volt a lelki vezetője. A ház utcai nagy szobájában tartotta az előadásokat, és esténként ott is aludt. Szentmisét is tartott a házban.

A körülmények ellenére mindenki jól érezte magát. Mindenki bevetette magát. Az alapvető készség, buzgólkodás összekötötte a csapatot. Amit fizikailag lehetett, megtették, hogy jobb legyen. Kétkézi munkát végeztek az udvarban, konyhában vagy ahol kellett. Mindenki azt akarta, hogy a körülmények minél jobbak legyenek. Törekvésük sikeresnek bizonyult. Az esemény ismétlésért kiáltott.

Időközben megismerkedtek Therékkal is, szintén Gábor Miklós révén. Ő invitálta őket, hogy csatlakozzanak a csoporthoz.

Tilman atya mindig jó ember és lélekismerő volt. Hamar átlátta a dolgokat. Tudta, kinek mit kell mondania. Mikor először találkozott a Ther házaspárral, azt mondta nekik, hogy „ha nem akarnak szentté válni, akkor nem érdekelnek”.

Egy idő után úgy döntöttek a családok, hogy a püspök tudomására hozzák a létezésüket. Úgy gondolták, így helyénvaló, mivel az ő egyházmegyéje területén mozgolódnak. Kértek kihallgatást, és elmentek hozzá: Tilman atya, Róbert és Rita. Elmondták neki, kik ők, mik ők, miben hisznek, mivel foglalkoznak. Szendi püspök meghallgatta őket, majd a végén kérdezte, hogy mi a kívánságuk, mit szeretnének tőle. Azt gondolhatta, hogy valamilyen támogatást vagy hasonlót szeretnének. Ám ők azt válaszolták, hogy az áldását kérik. Letérdeltek, és ő megáldotta őket és a tevékenységüket.

Ezek után pozitív kapcsolat alakult ki köztük. Róbert továbbra is a püspökségen dolgozott. Ő volt az első számítógépes szakember náluk. Ő programozta az első könyvelés bevitelét és hasonlókat.

Egy idő után az egyházmegyében úgy döntöttek, hogy zsinatot tartanak. Folytak az előkészületek, mikor egyszer csak szóltak Róbertnek, aki éppen valamit a számítógépnél dolgozott, hogy menjen át valahova. Bement a megjelölt helyre. Ott ült a püspök, egy-két pap és egy idős sümegi orvos, dr. Zöldi Pál. Ők voltak a zsinatot előkészítő bizottság. Róbertet azért hívták, mert szerették volna, ha a családok is képviselve lennének. A tanácsát kérték a témával kapcsolatban. Közben kiderült, hogy a bizottság valamiért csak egy házaspárban gondolkozott. Nem egy egész házaspárban, hanem csupán egy férjben, vagy egy feleségben. Róbert rögtön felhívta a figyelmüket rá, hogy ez nem így működik. Azt javasolta, hogy házaspárok legyenek jelen. Sikerült megértetnie magát, és így került végül az első és egyben eddig az egyetlen veszteprémi egyházmegyei zsinatra résztvevőként a Ther, Gódány és Csermák házaspár.

A zsinat alkalmával került Róbert és Szendi püspök igazán jó, közeli kapcsolatba. Azóta is minden évben felhívják és felköszöntik egymást a névnapjuk alkalmával. A zsinat végén odament Róberthez és azt mondta:

– Köszönöm, amit a családokért tesznek.

1986-ban tartották a második schönstatti családnapokat Óbudaváron. Ekkor Tormáék már nem voltak jelen, de a családok száma így is kibővült. Ott volt Rita öccse, Gregorich Ferkó és családja és Csermák Alice szülei is, Papp Sándorék.

Gregorichék bekapcsolódása majdhogynem a véletlenen múlt. Az előző családnapok végén volt három Gódány gyermek elsőáldozása az óbudavári Szent Márton templomban. Tilmann atya tartotta a szertartást. Ők is a meghívottak közt voltak. Gregorichék Tamás keresztszülei. Látták a családokat, kérdezték, mit csinálnak itt. Végeredményképp pedig egy évre rá ők maguk is eljöttek családnapokra.

Mikor Tilmann atya megismerkedett Alice szüleivel, Papp Sándorral és Máriával, feltette a kérdést, hogy nem okoz-e gondot, hogy a szülők is ugyanúgy jelen vannak a programokon. Meg tudnak-e így is nyílni a fiatalok? Ám Csermákék megnyugtatták, hogy az ő kapcsolatukba belefér az ilyesmi. Akkor került az atya először kapcsolatba Papp Máriával, a lányukkal is, aki akkor még egyetemista volt. Vele indult el a magyar schönstatti ifjúsági mozgalom Magyarországon. Keszthelyen kezdték az egyetemista fiatalok körében. Amikor Tilmann atya Keszthelyre készült, Mária értesítette az egyetemistákat, akik aztán összejöttek a Papp-házban, Tilmann atya pedig előadást tartott nekik, beszélgetett velük. Az első alkalmakkor Róbert vitte el Keszthelyre, és ő fordította az előadását. Később Tilmann atya ilyen alkalmakkor a Papp-házban lakott, ami később egy kis menedékké is vált számára. Ott elvonulhatott, pihenhetett. Sokszor

visszatért ide regenerálódni, felüdülni. A fiatalok közül többen később családot alapítva csatlakoztak a családmozgalomhoz. Például ott volt Szelestei Ági és Vértesaljai János is. János már akkor nagyon lelkes volt. Mindig voltak felvetései, ellenvetései is. Megörült, mikor jött Tilmann atya. Szerette vele megosztani, megmondani a véleményét. Mivel bátyja révén, aki papként szolgált, voltak értesülései az egyházi folyamatokról, ezért járatos volt az elhangzott témákban.

Egy idő után annyira megsaporodtak a családok, hogy a Fő utca 11. végleg szűkössé vált. Ezért Róberték megvették a Fő utca 12. alatti javításra szoruló házat. Gondolták, majd azt felújítják. Ám karácsony táján jött egy telefonhívás Rábeléktől. Ők egy tervezőirodában dolgoztak, ezért könnyen jutottak információhoz. Tájékoztatták Róbertéket arról, hogy megemelték az állami hozzájárulást az új családi házak építéséhez. Fel lehetett venni egy nagyon előnyös kamatozású, négyszáz-ezer forintos kölcsönt. A régi házat felújítani így drágább lett volna, mint újat építeni. Róberték eladták hát az újonnan szerzett házat, és megvették a mellette álló üres telket. Csak egy romcska állt rajta. A ház építéséhez engedélyt kellett szerezni. Jobban mondva inkább harcolni kellett érte. Akkoriban egy családnak csak egy lakóháza lehetett, és maximum még egy nyaralója. Ez pedig nekik már a második lakóházuk lett volna. A szabály alól csak a megyei tanács elnöke adhatott felmentést, így Róbert írt neki egy levelet, amiben hivatkozva a nagy családjukra, kérte a felmentést. Szerencsére megkapták az engedélyt.

Megkezdődött a nagy ház építése. A munkálatokban mindenki sokat segített. Rábel István és Zsuzska is építész szakemberek voltak, így a szakértelmük elkélt.

Éppen vége volt a családnapoknak. A résztvevők szombat délelőtt hazamentek, és még aznap jött is a markoló. István ott maradt

segíteni, mint szakember. Ezzel elindult az építkezés. A következő évben már ebben az új, nagy házban voltak a családnapiak. Nem számított, milyen kezdetleges állapotban van az épület.

Az építkezés közben egy alkalommal Miklós fent volt a tetőtérben. Akkor még se korlát, se lépcső nem volt. A tetőtér a pincével nyílt tér kötötte össze. Miklós éppen valamilyen bebetonozott vasdarabot feszített a tetőtérben, mikor az éppen használt szerszám kicsúszott a kezei közül és ő lezuhant a földszintre. A szerencse az volt, hogy nem egyenesen a pincébe zuhant. Csodával határos módon haja szála se görbült.

Kálmán is sokat görnyedt a gerendák cipelésével. Ráadásul a szereléseket is ők ketten csinálták, és később sokat viccelődtek azon, hogy egy fizikus és egy erdész műve volt mindez. Kálmán már valamikor, valahol megtanulta, hogy kell az ilyesmiket bekötni, beszerelni, így nekiláttak. Eltekintve egy-két érdekességtől (a meleg víz onnan jön, ahonnan a hidegnek kéne, és a többi) minden tökéletesre sikerült, és ma is működik. 1988-ban használták először a beszerelt dolgokat, amikor az első családnapiakat tartották a nagy házban.

Akkor még nem volt kész a lépcső a tetőtérbe, létra volt helyette, és nem voltak belső elválasztók, ajtók, de még vakolat sem. Csak szerkezetkész volt az épület. A családok főleg a Fő utca 11-ben laktak.

Ahhoz, hogy mindenkit el tudjanak éjszakára helyezni, Rita és Róbert felköltöztek a nagy házba. A tetőtérben, a keleti oldalon lévő fürdőszobában aludtak. Mellettük a falban hiányzott egy fél tégl, és a helyén egy rozsdafarkú pár költött. Az építkezés és a családnapiak alatt kikeltek a fiókák, és az emberek még azt is láthatták, ahogy a tetőt tartó keresztgerendákon a kis rozsdafarkú fiókák megtanultak repülni.

Ez volt az a hét is, mikor Endrédyék először jöttek családnapokra. Ekkor már kilenc résztvevő család volt.

Egy alkalommal Róbert összehalálkozott Endrédy Istvánnal az utcán, aki felhívta a figyelmét arra, hogy a nagy ház feletti ingatlan, a 12. számú újra eladó. Róbert érdeklődött az árról, majd a terjeszkedés miatt újra megvették a házat. A ház és telekvásárlást, és az építkezés nagy részét még mindig abból fizették, amit a strasshofi házukért kaptak, és mellé felvették a kedvező építési kölcsönt is.

Mikor a Fő u. 12-t másodjára is megvették, elkezdtek dolgozni rajta, mivel a hely alkalmasnak látszott arra, hogy Tilmann atyának teremtsenek egy kis saját helyet. Az épület nagyon romos volt, és a legtöbb részét nem lehetett használni, de mégis haladásként élték meg. A hátsó szoba lett az atyáé. Fürdő és mosdó ugyan nem volt, de Róbert felszerelt egy mosdókagylót, és egy vödört tett alá. Mindig hoztak fel vizet a házhoz. A hely viszonylag nyugalmas volt.

Az épület utcai, nagyobb szobája volt még valamennyire használható. Egy ideig ott voltak az előadások, a szentmisék és az esti imádás.

Ahogy szaporodtak a családok, lassanként kinőtték az egy hetet, és kettő lett belőle. Tilmann atya is több időre kezdett jönni, ám ő nem csak a már meglévő tagok felé nyitott, hanem mindenki felé.

Tilmann atya mindig is nagyon egyedien állt hozzá a magyar Schönstatt mozgalomhoz. Úgy döntött már a legelején, hogy ő „levédi” ezt a kezdeményt, ezt a kis palántát. Se anyagi, se személyi oldalról nem engedte, hogy bárki belenyúljon. Itt ő akart építkezni. Azt szerette volna, ha az fejlődik ki tökéletesen, ami belőlünk, magyarokból jön. Az eredetiség volt a fontos.

Nem számított, ki jött Magyarországra, vagy ki mennyire volt lelkes, senki sem szólhatott bele. Se az ideérkező Aquila nővér, se más

plébánosok, akik érdeklődtek Schönstatt iránt. Tilmann atya teljesen lezárta, elkerítette az ő kis palántáját. Ez a kezdemény pedig eredetien növekedett, és a lehető leghűségesebben Schönstatthoz, ahogy azt a Jóisten Kantenich atya által létrehozta.

Az atya nagyon hitelesen ismerte, érezte Schönstattot. Természetesen voltak, vannak olyan atyák és nővérek, akik ezt nem érzik át teljes valójában. Kantenich atyának azonban szívügye volt a kibontakozás. Hogy előjőjön az, ami valakiben legbelül létezik. Az eredeti, egyedi kibontakozás híve volt. Vannak, akik ezt egyáltalán nem érzékelik, nincs hozzá tehetségük és így csak valamilyen megszokást tudnak átvenni. De Tilmann atya esetében nem így volt.

Róberték egyszer találkoztak Schönstattban egy kisfiúval – valószínűleg egy ottani schönstattos család gyermekével –, aki úgy fújta a frázisokat, schönstatti szlogeneket, mintha azzal kelne, azzal feküdne. Közülük egyikhez se lehetett szellemileg még köze.

Schönstatton belül se tudja mindenki az igazi tanítást közvetíteni. Tilmann atya azonban azok közé tartozott, akik érezték és értették Schönstattot. Következetes volt, és véghezvitte, amit akart, még akkor is, ha néha udvariatlannak tűnt.

Volt, hogy külföldről érkezett hozzá néhány fiatalember a máriafivérek közösségéből. Őt keresték, de elzárkózott azzal, hogy itt van ugyan Magyarországon, de most a magyar Schönstatt-tal foglalkozik, és nem velük. Nem találkozott a látogatókkal.

Elindult a nagy magyar schönstatti mozgalom. Egyre több család jött, és vitték a hírt. Megosztották másokkal megéléseiket, és így még többen jöttek el.

Például egyszer jött a telefon:

– Nyitrai Tamás vagyok. Szeretnék jelentkezni a családnapokra, mert a Fleischerék azt mondták, hogy nekünk oda el kell mennünk.

Később Róbert és Rita megtudták, és meg is tapasztalták, hogy a két család nagyon jó, közvetlen viszonyban van egymással. Ilyen és ehhez hasonló esetek többször is előfordultak.

Amikor az előbb is említett Fleischer család érkezett, nagy meglepetést okoztak. Nem jelentkeztek be ugyanis előzetesen, csak betop-pantak három gyerekkel. Róberték csak bámultak. Hová helyezzék őket? Rögtönözni kellett, így végül a későbbi irodahelyiségben szállásolták el őket. A helyzet megoldódott, és az új család is részt vehetett a programban

A mozgalom életére nagyon is jellemzőek voltak az ilyen váratlan mozzanatok. Nem egy vasúti sín volt, amit csak leraknak, és ott van mozdulatlanul, hanem maga a mozdony, ami végigszágul rajta.

Tilmann atya is elfoglaltabb lett. Vezetői pozícióba került Németországban Schönstatton belül. A magyarokról azonban nem akart lemondani, így inkább az osztrákokat „adta át” egyik társának a közösségből. De így sem tudott mindig itt lenni. Látva, hogy mennyire növekszik a mozgalom, meghirdette az első előadóképzőt nyárra. Nagyon elevenen ecsetelte, hogy mennyivel nagyobb az előnye egy házaspárnak, mint előadónak, vele, mint egyedüli személlyel szemben.

Még mielőtt sor került volna erre az előadóképzőre, történt az egyik legemlékezetesebb váratlan mozzanat a mozgalom életében.

Tilmann atyát a húsvéthétfével kezdődő először résztvevő családoknak meghirdetett hétre várták.

Nagypénteken jött a telefon, hogy Tilmann atya ágyban fekvő beteg, és nem tud eljönni.

Nagyon kemény helyzet volt. Nem tudták mi legyen, mit csináljanak. Akkoriban a telefonos összeköttetés is igen nehézkes volt. Még nem volt olyan hálózat kiépítve, mint napjainkban. Óbudaváron a templom mögött volt egy ház, és csak onnan lehetett telefo-

nálni. Bárkit elérni ebben a hirtelen bekövetkezett helyzetben nagyon nehéz volt. Mit tegyenek?

Az első gond az volt, hogy nem tudták, hogyan ériék el Csermákékat, hogy értesítsék őket a fejleményekről. Eszükbe jutott, hogy dr. Szelestei Tamás keszthelyi polgármesterék ugyanabban az utcában laknak, mint a Csermák Alice szülei, így próbálták elérni a polgármestert. Mikor felvette a telefont, megkérték, hogy szóljon a szülőknek, hogy kapcsolatba szeretnének lépni Cserszegtomajon a Csermákékkal.

A polgármester éppen Pozsonyba készült, és azt felelte nekik, hogy szól ő maga, mivel Cserszegtomajon át megy autóval. Később kiderült, hogy csak abban a rövid intervallumban tartózkodott ott-hon, mikor Róberték telefonáltak. Előtte Pannonhalmán volt, és csak az elfelejtett útleveleért jött vissza.

Róbert és Rita elmentek tehát Keszthelyre, hogy megbeszéljék Kálmánnal és Alice-zal, mi legyen. Felhívták Kahlenberget, hogy nem tudnának-e valakit küldeni, aki helyettesíteni tudná Tilmann atyát. Elmengard nővér vette fel a telefont, aki már régebben is az atya munkatársa volt. Mikor előadták neki a helyzetet, azt felelte, hogy ne aggódjanak, menni fog. Ők sajnos nem tudnak semmilyen segítséget küldeni, de a magyar családok meg tudják a helyzetet oldani. Jó lesz.

Úgy tűnt, Isten olyan helyzet elé állította őket, ami elől nem lehet kitérni. Szorongatott helyzetben érezték magukat. Még olyan rémkép is fölbukkant előttük, hogy jönnek a családok, és már másnap haza akarnak majd menni csalódottságukban.

Törték a fejüket a megoldáson, és végül úgy döntöttek, hogy megtartják az előadásokat, de kéne egy házigazda házaspár is. A jelölt a Monostori házaspár volt, de itt is kérdés volt, hogyan érik el őket. A postát hívták próbaképpen, hátha tudnak valahogy üzenni nekik. Mikor a postás felvette és meghallgatta őket, kinézett az ablakon és

mondta, hogy éppen ott megy el Monostori Péter az ablaka alatt. Így őt is sikerült idejében elérni. Volt már házigazda házaspár is.

A hét végül jól zajlott. Mindenki elégedett volt. Ekkor volt először család Sopronból (Virághék) és Pécsről (Gyurokék) is. Ekkor indult el a két térség felé a schönstatti eszme áramlása. Úgy tűnt, a Jóisten megáldotta ezt a hetet. Ez már az 1990-es években volt.

Ez a „halálugrás” előzte meg az igazi előadóképzést. A mozgalom dicséretesen vette az akadályt.

A családok száma tovább növekedett, ahogy a családnapok száma is. Újra helyszükébe kerültek. Próbáltak szállást szerezni a falu többi lakójánál, majd végül vettek egy újabb házat, az „öreg MHC”-t, ami szintén nem volt a legjobb állapotban.

Még kész se volt, már jöttek a vendégek. Tél volt, és a hó is esett. Még nagyon sok tennivaló volt hátra, mikor megérkezett a család, akiknek az öreg MHC lett volna a szállása. Megérkezvén azzal találták szembe magukat, hogy az ágyuk még az udvaron áll. Be kellett rendezkedni, hurcolkodni, begyújtani. A fűtéssel ráadásul gondok is voltak. Füstölt a kályha. Végül persze ez a gond is megoldódott, mint Schönstatt történetében minden más probléma. A Gondviselés soha nem feledkezett meg az itteniekről.

A résztvevők szerettek Óbudavárra járni. Örültek, hogy ide a gyerekeket is hozhatják. Akkoriban amúgy is nagy igény volt olyan lelkigyakorlatra, ahova az egész család mehet. Tilmann atya kötött napirendet hozott magával, és ragaszkodott hozzá, hogy a délutánok szabadok maradjanak, hogy a család együtt lehessen.

A betegségek gyógyítására mindig két mód lehetséges. A gyors gyógymód, antibiotikumokkal és injekcióval, és a lassú, a természetben való sétálással, egészséges életmóddal. Tilmann atya módszere a lassú gyógymódot használta a lélek felüdülésére.

Eleinte a családok maguk főztek és mosogattak. Ez egy hatékony formája volt a kapcsolatteremtésnek, barátkozásnak, beszélgetésnek. Később, mikor gépiesítették a konyhát, sokan nosztalgiával gondoltak vissza ezekre az időkre.

Gódányék továbbra is elemi, szerves részei voltak a mozgalomnak. Ők végezték a háttérmunkát. Hogyha valami probléma volt, Tilmann atya általában határozottan döntött, ami megkönnyítette a helyzetet, de a gyakorlati oldal mindig Róbertékre hárult. Ők úgy érezték, hogy Tilmann atya mozgat mindent, de ő mindig azt mondta, hogy háttér nélkül ez nem is jöhetett volna létre. Nem működhetne. Kiegészítették egymást. Egyik a másikkal szorosan összetartozott.

Hosszú idő után pedig végül eljött a pillanat, mikor Tilmann atya érezte, hogy ő már nem bírja tovább. Nem tudja többé a vállain hordozni a mozgalmat, így összehívta 2007 októberében Kahlenbergen az elsőket. Therék, Csermákék, Endrédyék és a Gódányék voltak ott. Belőlük lett a Tecsengo. Ők vették át a mozgalom vezetését és irányítását Tilmann atyától. Leültek, és megbeszélték, hogy hogyan tovább. Az atya egy kicsit el is osztogatta a feladatokat, hogy kinek mi legyen a fő hozzájárulása. Átlátta, hogy kinek mi az erőssége. Ezzel átadta a mozgalom vezetését.

Ám ott volt a lelki oldal is. Tilmann atya törte a fejét, hogy hogyan menjen tovább. A lelki vezetést nem bízhatta az itteni tagokra, mivel a családmozgalom családokból állt. A házaspároknak mindig volt és mindig is lesz egy saját közössége, mégpedig a saját család. Elfoglaltak. Senkinek nem lett volna annyi ideje, vagy ereje, hogy egy egész mozgalmat tudjon lélekkel táplálni. Egy egyedülálló személyt is kellett találnia.

Körülnézett hát Schönstattban, hogy ki lenne a legalkalmasabb. Végül Gertrúd Mária nővérnél állapodott meg. Neki megvannak azok a képességei, tehetsége, amire itt szükség volt. Úgy gondolta, meg tud a feladattal birkózni, mind az emberekkel, mind pedig a nyelvvel.

Beszélt vele, s mikor először szóba került a nyelv, a nővér azt mondta, hogy szeret nyelvet tanulni. Megvolt benne a hajlandóság. Tilmann atya az előjárókat is meg tudta győzni róla, hogy erre a váltásra szükség van, hogy a nővérre eztán nálunk is szükség lesz.

Gertrúd Mária nővér el is jött Magyarországra. Elvégzett több nyelvtanfolyamot Budapesten. Elsősorban a szövetségi családokkal foglalkozott, mivel Németországban is főleg körülöttük mozgott. Akkor volt először Óbudaváron, mikor a magyar Schönstatt kápolnát szentelték 2005-ben. Összehasonlítva a kezdetekkel, addigra már hatalmas változások mentek végbe minden téren.

Mikor Tilmann atya utoljára járt nálunk, a külön vendégeknek épült lakosztályban helyezték el. Belépve azt mondta, hogy még soha sehol nem volt ilyen jó helye.

Miután leadta a mozgalmat a megfelelő embereknek, még járt Magyarországra, de már csak különleges alkalmakkor. Pihenés szempontjából pedig, ahogy régen a Papp házba ment, most Magyarországra kezdett járni, a karmelita nővérek rendházába. Szép nyugodt helyen lehetett itt, de nem pihent teljesen. Misézett a nővéreknek, prédikált nekik, és beszélgetett velük. Bedolgozta magát a lelkiségükbe. Nekik nem Schönstattot tanította, hanem a karmelita létet, habár voltak átfedések. Segített nekik, hogy a saját lelkiségüket minél jobban megélhessék.

A Gódány házaspár által hazahozott schönstatti eszmék megtalálták a helyüket, a saját lábukra álltak Magyarországon. A mozgalom él és virul.

Egy ideje minden év végén küld a vezetőség a Magyar Katolikus Egyház összes püspökének egy éves beszámolót, schönstatti naptárt és Oázis újságot. 2013 januárjában jött egy válaszlevél Dr. Márfi Gyula veszprémi érsektől, melyben írja, mennyire örül, hogy az ő egyházmegyéjében van a Magyar Schönstatt székhelye:

„Én mindenesetre ma, január 16-án szentmisémet Tilmann atyáért ajánlottam fel, gondolva egyúttal Rátok és az egész Schönstatt Mozgalomra nálunk és az egész világon.

Valóban szükség van Rátok, és én boldog vagyok, hogy a Magyar Schönstatt Család központja a mi egyházmegyéinkben van.

Az Úr segítsen benneteket. Boldog új évet kívánok Nektek, Hozzá tartozóitoknak és az egész nagy Családnak.”¹

¹ Dr. Márfi Gyula veszprémi érsek leveléből.

Tick atya látogatóban

Tilmann atya látogatóban

Az első magyar családnapok

Az épülő nagy ház

Első családnapok a nagy házban

A központ épülőfélben

Tartalom

Róbert.....	7
Rita	29
Gódány házaspár	39
Maradjunk vagy menjünk?	54
Itthon.....	66

Róbert és Rita a kápolna mellett megvárták, míg a hívek kijönnek, majd maga az atya is. Volt ott egy kis kikövezett út a nővérek házához. Amellett álltak meg. Kentenich atya kijött a kápolnából, majd egyenesen odasétált hozzájuk, és üdvözölte őket. Mindkettejüknek kezet nyújtott, és azt mondta: – Tegyétek egymást kölcsönösen boldoggá!

